

Bratysłava. — Az Essener Nationalzeitung Pressburgból jelent, hogy az ugynevezett szlovák képviselőház gazdasági bizottsága egyhangúlag törvényjavaslatot fogadott el, amely bevezeti a numerus clausus a zsidó iparosokkal és alkalmazottakkal szemben.

Danzig. — Danzigból érkezett jelentés szerint a hatóságok értesítették a még Danzigban élő 1300 zsidót, hogy készüljenek fel a kényszer-áttelepítésükre.

Antwerpen. — A belgiumi zsidó szervezetek szövetsége és a Föder Israelit állal alakított kölcsönös segélyezési bizottság felhívást intézett Belgium zsidóságához, hogy nyújtson segítséget a nehéz helyzetbe került zsidó iparosoknak és kereskedőknek.

Berlin. — Hivatalos közlés szerint a németországi zsidó kivándorlóokra kirótt adó 1937 folyamán 84 millió német márkát, míg 1938-ban már 342 millió márkát eredményezett.

Vilna. — Az Aguda Jisroel vallásos zsidó szervezet vezetői konferenciát tartottak Vilnában, amelyen résztvettek a litvániai, lettországi delegáción kívül a lengyelországi ortodox zsidó menekültek is.

Kairó. — Február 15-én a palesztinai szimfonikus zenekar Kairóban hangversenyezett. Másnap a zenekar Alexandriában koncertezett.

Ottawa. — A kanadai zsidó kongresszus elnöke, Samuel Bronfmann felhívást intézett a kanadai zsidókhoz, hogy jegyezzenek hadikölcsönt és ezzel járuljanak hozzá a Németország elleni gazdasági Magnot-vonal építéséhez.

Tiflis. — Lengyelországnak az oroszok által elfoglalt részéből érkezik az a hír, hogy a Nasz Prágából vándorolt lengyel zsidó napilap munkatársait, Nathan Schwalbat, Wogmann és Wolgowitzot Tiflisbe szállították.

BUN DE IMPRIMAT. „GRAFICA”, ORADEA

MEGJELENT

Leitner JAJ A LEGYŐZÖTTNEK!

A Keren Kajemet Lejiszrael az erdélyi zsidóság számára értékes purimi ajándékról gondoskodott. Ertesülésünk szerint a Keren Kajemet Lejiszrael Erdélyi zsidósága számára egy meglátást adott ki, amely egy antik XVII. századbéli megilahi reprodukciója.

Tíz határozatunk kötetében

A „Népünk” eddig megjelent 11 évfolyamát kiadóhivatalunk bekötötte és magánosok, szervezetek, közületek, hitközségek részére lehetővé kívánja tenni, hogy több mint 5000 oldalon az elmúlt évtized minden zsidó eseményéről informálódhassanak a „Népünk” évfolyamainak megszerzése útján.

A legjobb szórakoztató és nevelő olvasmány naplaink zsidó történelmének alapos megismerése. A zsidó publicisztika örökös közkinccseit nyújtják ezek az évfolyamok.

B-U-M-D-R

A HÖS. Az apa légvédelmi tanfolyamot rendez gyermekeivel. — Amikor megadom az első jelt, — mondja, — rohanjatok az óvóhely felé, amit most az asztal jelképez.

SENKI SEM PROFETA A SAJÁT HAZÁJÁBAN

Bírástok hitközsége elárult, amikor hírneves rabbija, Rabbi Smóel Mohlofer, a nagyszerű miszrahista vezér elhunyt. Utódjának jelölték a bírástok születési Rabbí Mór Szmichó, aki akkor Dvinskben lakott és akiktől több dviniski gaonnak neveztek.

AMI LEHETETLEN. Borech — a mama kedvence, — messi utról beszélgetek. Sápadt, szédül. Az anyja aggódva kérdi: — Jaj, édes fiam, rosszul vagy?

TEVEDES. Klein elkéseredetten panaszkodik Weismak: — Rémes ez a hisztéria! — Na ja, — feleli Weisz, — a politikai helyzet...

MELYIKBŐL VAN TÖBB...? Egy híres orvosprofesszor találkozik a köruton egy ugyancsak híres kurzuslával, aki alázatosan köszönti a professzort. A professzor megállítja a konkurensét: — Mondja csak, kedves barátom, elismeri ugye, hogy én jobban tudom gyógyítani az embereket, mint maga?

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor. REVISTA EVREASCĂ. Redactor responsabil: Leitner Z.

Rabbi a repülőgépen...

Tagadhatatlan, hogy „kiválasztott nép vagyunk”. Erre büszkék lehetünk. Csak hogy mire vagyunk mi „kiválasztva?”

Hova is menekülünk szegényünk, elkéseredettségünk és megbántottságunk idején? Mi legyen a jövőben vetett bizalomunk, ha azt látjuk, hogy legjobb barátaink hagynak cserben bennünket?

Hova is menekülünk szegényünk, elkéseredettségünk és megbántottságunk idején? Mi legyen a jövőben vetett bizalomunk, ha azt látjuk, hogy legjobb barátaink hagynak cserben bennünket?

Az egész világ zsidósága tiltakozik a palesztinai földvásárlási tilalom ellen. Jeruzsálem. — Az angol alsóház által megszavazott földvásárlási törvény, amint azt várni lehetett, elemi tiltakozásokat váltott ki az egész világ zsidósága körében.

Jeruzsálem. — Az angol alsóház által megszavazott földvásárlási törvény, amint azt várni lehetett, elemi tiltakozásokat váltott ki az egész világ zsidósága körében.

Akik nem vonulnak vissza szobáik csendjébe, amikor ég a zsidóság sokszeregy háza és alapjaiban remül meg a világ, mi éppen azt nehezményezzük, hogy egyház vezetőink, — nagyon keves kivétellel, — nem állanak a mai időkben hivatásuk magaslatán.

S vajjon miért fáradozik? Mert nem bír egy pillanatra sem nyugodni addig, amíg tudja azt, hogy sokszeregy zsidó rabbi és azok tanítványai senyvednek és éhhalálal küzdenek a német-ország, cseh és lengyel területeken.

Emlékezünk arra, hogy mennyi zsidóunk tette eddig is lehetővé, hogy kimennek a német-ország, cseh és lengyel területek felé.

Most is azért fáradozik, hogy lengyel területen sýnlődő és főleg Lublinban sz-

szeszult kétezer zsidó tudósna mentse életét és elvige öket Palesz. Ezért tárgyal Rómában és Párisban és utazott Londonba. De neki köszönhető részt az is, hogy a sok menekülőkkel felüllegélis hajó partot ért Palesztinában.

Egy rabbinak több autoritása kell legyen, mint a hétköznapi embereké. Ez szerencsénk ráirányítani a mi rabbinaink figyelmét is.

Vegyenek példát dr Herczogról, a kiváló tudósról és zsidó egyházi vezértől, aki a nagy megpróbáltatások idején nem ül csupán könyvei között, mert érzi és tudja, hogy most nagy a medítalások és életmentő munkák idején.

Az angol kormány hatalmas arcúcsapást, amelyet a földtörvényvel kapcsolatosan mért a zsidóságra, ki fogjuk heverni. Erre az optimizmusra azért van minden okunk és jogunk, mert vannak még olyan zsidó vezetők, mint amilyen dr Herczog palesztinai grand-rabbi.

Nem lehet és nem szabad belenyugodni abba, ami történik. Új idők új utakat és új erőszítések követelnek minden egyes zsidótól.

Handwritten number 138362/1140

„Csodás mű” mondja Macdonald gyarmatügyi miniszter

Az angol kormány földnélkülivé teszi a zsidóságot saját földjén

Súlyos merénylet a zsidó országépítés ellen

unk legutóbbi számában jeleztük, Erdára tüzte ki az alsóház Palesztina amely azóta le is zajlott. A munkás-alkalmatlansági indítványt terjesztett azaz Noel Baker füzött kritikai megjegyzéseket a törvény szövegéhez. Sir Archibald Sinclair képviselő szólalt fel ezután, aki bírálta a szokatlan sietőséget, amelyet a kormány a földkérdéssel kapcsolatban tanusit.

Malcolm Macdonald gyarmatügyi miniszter válaszolt az interpellációkra és méltatta a zsidók által megvalósított csodás művet, amelynek következménye olyan jólét hozott az arab lakosság számára, amiben az araboknak soha részük nem volt. Az utolsó husz évben 350.000 zsidó talált lehetőséget, akik telepedhettek a nemzeti otthonban. A kormány nem célozza ennek a folyamatnak feltartóztatását. Még van telepítési hely a zsidóság számára, a birtokeladást megszorítás nélkül lehet folytatni, nemcsak a városok területén, hanem a legtermékenyebb vidéken, a tengerrel határos mezőségeken. Macdonald tagadta, mintha ezzel a földvásárlási tálalommal az araboknak politikai engedelményt akart volna tenni. A rendszabályozás indítóka az a páratlan, de mértékadó forrásból beszerezett bizonyító anyag képezte, amiből kitént, hogyha a kormány nem vezet be bizonyos ellenőrzést, nem tesz eleget a mandátumban vállalt kötelezettségének. Palesztinából figyelmeztetéseket kapott a kormány, hogy nyugalom látszata alatt, elgedetlenség terjed az arabok között és újból szembe akartak szállni a mandatárius hatalommal. Ha lerombolnánk a bizalmat, amit a lakosság vetett a kormány ígéretébe, ha Palesztinában zavargások törnének ki, azok kihatású megéreznék Transjordániában, Iránban, Szaudi Arabiában, Egyiptomban és Indiában. Elismerem, hogy az utolsó szó ebben a kérdésben a népszövetségi tanácsot illeti meg, de úgy vélem, hogy a tanács tagoknak megfontolás tárgyává kell tennie az angol kormány álláspontját.

Macdonald így fejezte be hipokríta, egymásnak ellentmondó beszédét:

„Anglia jóakaratu és erős védelme alatt a Zsidó Nemzeti Otthon megalapított Palesztinában. Ott fog maradni, növekedni és fejlődni fog. Elismerjük a zsidók összes jogait Palesztina felett, de arabok is vannak ott, akiknek a zsidókkal egyenlő joguk is vannak és szándékunkban áll ezeket a jogokat védeni, mint ahogy mi védjük a zsidók jogait is.”

Végül az alsóház elutasította a munkáspárt indítványát és megszavazta a kormány javaslatát.

HUSZ MILLIO DUNAM MEGMŰVELTETLEN TERÜLET MEGVASARLÁSÁTOL ZARJAK EL A ZSIDOKAT...

Amikor Palesztinában köztudomású lett az alsóházban folytatott vita és a földvásárlási rendelet megszavazása bizonyossággá vált, David Ben Gurion, a Jewish Agency jeruzsálemi executívájának elnöke levelet intézett Sir Harold Mc. Michaelhez, a palesztinai főkormányzóhoz.

„A kormány kis telepítési rajonra akarja korlátozni a zsidókat, ahogy azt a háború előtt a cári Oroszország tette és

ahogy most az a náci uralom alatt történik. Olélsége kormánya megsértette a mandátumot és annak főcélját teljesen felhüggesztette. Az a kis vidék, amelyre a korlátozás nem vonatkozik, éppen az a terület, ahol a zsidók jelentős földbirtokokat szereztek és ahol az arab lakosság legerősebben megnövekedett, míg a terület legnagyobb részén, ahol kevés földet adtak el a zsidóknak és ahol nem növekedett az arab lakosság, teljesen betiltják a további földeladást zsidók számára.

Kifejti ezután, hogy a „Jewish Agency” megfelelő statisztika elkészítése érdekében a kormány adatait kérte, illetőleg annak anyagát, amit felhasználhat, de ezt a kérést a kormány következetesen elutasította. Olyan területeket is elzárnak a zsidók elől, ahol az arabok nélkülözök az anyagi eszközöket a föld megműveléséhez és amelyek 19 millió dunamot alkotnak, a 27 millió összterületből.

EZ A TÖRVÉNY A BIBLIA FÖLDJÉNEK ELTORLASZOLASÁT JELENTI A BIBLIA NÉPE ELŐTT!

„A zsidó nép nem fog engedelmessé válni annak a kívánságnak, amely gellővő akarja átalakítani a Zsidó Nemzeti Otthont és nem hiheti, hogy a brit birodalom tudatosan vállalja a felelősséget nemzetközi kötelezettségeinek ilyen megtagadására.

A „Jewish Agency” londoni irodája is közelelt egy nyilatkozatot, amelyben mélyeséges sajnálatát fejezi ki a megtörténtek miatt. Hivatkozik arra, hogy míg a zsidók milliói náci-uralom alatt szenvednek, addig a kormány megtiltja a szabad földvásárlást Palesztinában. Elzárja az utat, a zsidók elől az ország földjéhez és telepítési rajonra korlátozza őket. A mandatárius kötelezettségek megsejufolása ez.

A „Jewish Agency” további nyilatkozatában hivatkozik arra, hogy a Fehér Könyv ellentmond a mandátum szellemének és szövegének és ugyancsak azzal végzi, hogy a zsidók továbbra is szilárdan ki fogják tartani jogait mellett és minden törvényes eszközzel ellent fognak állni jogaik korlátozásának.

A „Vaad Leumi” is proklamációt böcsajított ki az új földvásárlási rendelettel kapcsolatban, mert

ez ellenséges támadás a zsidó nép ellen, abban a pillanatban, amikor ez a nép egy nagy szerencsétlenséggel áll szemben és amikor hainak milliói megsemmisülésre ítéltettek. Ez a törvény a Biblia földjének eltorlaszolásait jelenti a Biblia népe előtt. Ez a törvény faji és felekezeti diszkriminációt vezet be Erec Jiszraelen és jognélküli polgárokká teszi a zsidókat saját országukban. A zsidók nem fogadnak el faji törvényekzet Izrael országában. Tiltakoznak, s Nagybritania népéhez és a világ összes jóhiszemű embereirez fordulnak.

Egyidejűleg a jeruzsálemi jelentés szerint Dr. Herzog és Uziel országos főrabok, a rabbitanús nevében, egynapos tiltakozó böjtöt rendeltek el az egész ország zsidósága számára.

MI A HELYZET LONDONBAN?

Londonban a legfontosabb napokban hiányoztak a zsidó vezetőférfiak. Weizman Amerikába utazott és Shertok, fontos ügyekben Palesztinába ment. Nem maradt más Angliában, mint prof. Brodetzky, aki a londoni hitközségek központi hivatalát is vezeti, holott állandó elfoglaltsága van Leedsben, egyetemi katedrája székhelyén. Csak hetenkint egy-két napot tölthet Londonban. Shertok rövid ideig tartózkodott Jeruzsálemben, s azután újra visszatért Londonba. Ezzel egyidejűleg Dr. Herzog, palesztinai főrabbi is Londonba utazott repülőgépen. Az országban nagyon fájlatják távozását, ha ez néhány hétre is szól, mivel igen sok és fontos ügyben találta támogatásra a zsidóságot. Sokszáz menekültnek tette lehetővé, hogy partraszállhassanak, különösen a „Hil-

Dr. I. HERCZOG Palesztina grandrabbija

da” menekülthajón levők köszönhetik neki, hogy partraszállhattak. Ussischkin a főrabbi utjára sok szerencsét kívánt és valószínűk tartják, hogy a mostani eseményekkel kapcsolatban a Dr Herzog főrabbi utja is, akinek fontos missziója van a további palesztinai politika alakulásában...

NEHANY STATISZTIKAI ADAT...

Palesztina fejlődésével kapcsolatban mostanában néhány statisztika jelent meg az elmúlt évi eredményekről, s ezek a számok legjobban bizonyítják, hogy mennyire légből kapottak azok a rosszindulatú beállítások, amelyek csökkenteni akarják azt a potenciális erőt, amelyet a zsidók jelentenek az ország fejlődésében. Macdonald dicséreteti, ha bileami szavak is voltak, azonban nem azért értékek, mert ő mondta, hanem mert igazságot tartalmaznak.

Az ujesztendő javult közbiztonsági körülmények között köszöntött be a zsidó nemzeti otthon országába. A helyzetet a belső béke határozott megszilárdulása jellemzi. Ami az ipari és kereskedelmi lehetőségeket illeti, az országban a pillanatnyi nehézségek sem okoznak borulást, mert remélik, hogy a keleti országok, amelyek eddig Németország vásárlói voltak, a jövőben Palesztinában fogják beszerezni ipari szükségleteiket.

1939 folyamán 52 új gyár létesült Palesztinában és kilenc régebből alapított gyárüzem a duplájára emelhetto termelésnek mennyiségét. A Palestine Potash Company kivételre az 1938. évi 332 ezer tonnal szemben 447 ezer tontra emelkedett. A társaságnak módjában állott résvényeseinek 7 és fél százalék jövedelmi osztalekot fizetni.

A palesztinai Ruthenberg villamosművel az elmúlt esztendő folyamán 30 millió kilowatt áramot szolgáltatott az ország ipari üzemeinek, ami 50 százalékos emelkedésnek felel meg az előző évvel szemben. A villamosáram jelentős mennyiségét a hajfai pártórumfominotó művek használták fel.

Emelkedett szellem a román-

zsidó viszonylatban

Dr. Saitra beiktatásáról legutóbbi számbunkban megemlékeztünk. Nem volt azonban terünk arra, hogy kellőképpen méltassuk azt a ténykörményit, hogy a román politikai, közgazdasági és tudományos élet litúnősegei is megjelentek az ünnepségen. Legelőször I. Nistor kultuszminiszter a kormány képviselőletében szólalt fel. A mai mérgezett európai atmoszférában sokszorosán jölesik a romániai zsidóságnak, hogy a kormány annyira értékelje a zsidóságot, hogy annak grand-rabbiját azzal tisztelti meg, hogy beiktatásán hivatalosan részt vesz. Sőt, tul minden sablonon, valahogy szívet és lelket találunk ebben a részvételeben. Mindég megérzi az ember, amikor valaki egy aktusnál kényszeredetten asz-sziszál, vagy pedig szívvel-lellekkel csinálja. Nistor miniszter kiküldetését — úgy érezzük — nem csupán kötelességből vállalta. Kicsendül az üdvözölő szavaiból, amelyekkel a zsidóságot arra szólította fel, hogy legyen mindenkor és mindenben áldozatkész polgára hazájának.

Nem tudjuk e pillanatban, hogy kik voltak ott a román előkelőségek közül „hivatalból” és kik azok, akik önként vállalt részlegnek nem volt okvetlen kötelessége a részvétel de úgy gondolták, hogy megadják a zsidóságnak ezt a megbecsülést jelentő gesztust. S valóban, mivel is viszonzhatóbb jobban és szebben a zsidóság ezt a szimpátiamegnyilatkozást, mint azzal, hogy hiven teljesíti minden tekintetben az ország iránti kötelességét. Lofajlis polgár, királyhű és az ország örömében és hajában egyaránt résztvesz.

Mintha ennek a harmóniának biztató jele volna az is, hogy az új grand-rabbi első szözata Olélségének szóló hódolat és hűség szavai voltak és felhívja egyidejűleg az ország zsidóságát, hogy minél nagyobb összegeket jegyezzenek hadfelszerelési célokra, mert ez ma minden egyes

Wassermann ur frontot változtat

A komoróci szent hitközség érdemes elnöke — minden hitközségi elnök: nagyérdemű, legalább addig, amíg uralom van — hát, hogy újra kezdem a mondait: a fentnevezett hitközség érdemes elnöke, dr. Darvadi királyi közejgyzó, mint ilyen, az utolsó közejgyzói mohikának egyike, minden esztendőben meglette, mert hát a nobile officium is kötelez, hogy Purim napján este barátágos vacsorára hívja meg a családhoz hitközsége tekintélyesebb tagjait. A zsidóállású ügyvekedet, orvosokat, tanügyi férfiakat, az intelligensébb kereskedőket és iparosokat is. Hogy rituale szempontjából a közejgyzóné konvokhája nem volt éppen kifogástalannak mondható, az sem a közejgyzót nem riasztotta vissza, hogy a meghívókat a kiszemeltéknek elküldje, sem a meghívottakat nem tartotta vissza, hogy a barátágos invitációt el ne fogadják. Aki nem akar enni — gondolta magában a közejgyzó —, az egyszerűen nem eszik a főzöttnökből és a meghívottak vallásosabbjai — nagyon sokan éppen nem voltak — azt gondolták, ezek közt Komoróc legfogadagabb embereinek egyike, Wasser-

polgárnak legeminebb állampolgári és alattvalói kötelessége. Köszönjük a román vezérférfiaknak az ünnepségen való részvételt, mert tagadhatatlanul jól esett ez minden egyes zsidónak. Azoknak, akik kis érdélvit eladogott talvakban laknak s azoknak is, akik a bukaresti paloták kényelmét élvezik. Ennek a megnyilatkozásnak ténye melegítően kell hasson minden egyes zsidóra és bizonyára nem tévedünk, amikor azt reméljük, hogy egy jobb és boldogabb jövőnek záloga.

Weizman Adolf a béna hős

Ha mindazt, amit előbb elmondunk, millió és millió példányban kinyomatnánk és a világ minden nyelvére lefordítanánk és oszlogatnánk, akkor sem tudnánk a gyűlöletet enyhíteni, amely keserűséget tesz életünket, illetőleg a közép- és a keleaurópi zsidók életét. Még ez a hír sem enyhíti az antiszemizmust, még ez sem teszi értékeltőbbé a zsidó nevet. De azért mégis szép, gyönyörű, felemelő és grandiózus mindaz, amit hivatalosan megerősítenek és nem fantázia szüleménye, hanem valóság. Igazság, megtörtént és okrámit is gondolkodni ellenségeink, utunknak mégis elégtétel és boldog tudattal tölt el bennünket.

Ime: A legmagasabb francia kiüntetés, a becsületrend nagykeresztjét a hadikéltményrel kapta a napokban WEIZSMAN ADOLF zsidó francia repülőhadnagy. Weizsman már az első világháborúban súlyos sebet kapott és mint százszázalékos rokkant kivált a hadseregéből — az új háború kezdetén azonban lögtön önkéntesen jelentkezett repülőneik.

Repülőneijain béna lábait odakötöztette a pilótaülésre. Rendkívül haditeleket vitt véghez. Magas kiüntetésre alkalmasból Lebrun köztársasági elnök külön sürgönyt intézett Weizsman hadnagyhoz — a Hadirektantak Országos Szövetsége

ünnpélyes diszgyűlése pedig elnökövé választotta. Szép, nagyszerű, gyönyörű! Béna lábait odakötöztette, ami azt jelenti, hogyha véletlenül ejtőernyővel menekülhetne, akkor ő nem tudna megmenekülni. De eddig sikerült minden utja és hogy milyen bravuroz tetteket vitt véghez, annak bizonyítéka — a becsületrend nagykeresztje. Pedig milyen egyszerű név: Weizsman Adolf és mennyi mindent mond ez nekünk. Legyünk büszkéek rá, örvendjünk, hiszen olyan kevés örömben van részünk...

Csend és béke legyen

Izraelben...

A pesti zsidóság nem felejté el nagynevű hainak, Vészi Józseinek hervadhatatlan érdemeit és emléket. A pesti hitközség közgyűlésének keretében lepleték le arcképét. Résztvettek ezen a kegyeletes ünnepeken a Vészi-család meghívott tagjai és Stern Samu hitközségi elnök méltatta a nagy publicista hervadhatatlan érdemeit. Vázolta a veszteségnek nagyságát, amely halálával érte a magyarországi zsidóságot. Hivatkozott Vészinek ama mondasára, amely szerint: „Tegyenek félre minden visszavonást, mert csendnek és békének kell lenni Izraelben.” Vészi mindenkor meglette emberi és zsidó humanista kötelességét és valósággal államiérti magaslaira tudott emelkedni, amikor szót emelt itt és külföldön a zsidóság jogaiért.

Majd szótulcsoda ezt mondta a pesti hitközség elnöke:

— Valóban más volt az ifju hervülő Vészi és más a meghiggadt, bölcs patriarkha, de a kettő megis ugyanegy és ifjai lázakk tűzeltek az ugy Vészi Józseiben is, amikor az igazságért kellett tollat ragadnia. Ez a toll ilyenkor karddá tudott élesedni, mesterien tudott méltatlan támadá-

„sáját jelölje” mellett, edes fia mellett húzó kodort és tört lándzsát a hívők közt. S ezt úgy tette, hogy leszélt a nagy pártal bíró dr. Szenic. Hogy csak „szegényparasztalussal” nyert oklevelet, a szeminariumi rabbi vizsgán meghukott, a pótvizsgán is csak kegyelemből engedte át a vizsgalóbizottság. Tudatlan ember, ignorans in judicis dr. Szenic Pál; egy „sálét” nem tud pászkenolni, vagyis egy rituális kérdést nem tud eldönteni és „egy blatt gemorét nem tud tanu!” az a Szenic Pál. Amely megszólalásokkal csak gonyt és gyilkos tiszurasokat aratott Wassermann ur. Felelték neki, azaz kérdéssel felelték a Szenicnek: „Ha igaz is volna, ahogy nem igaz, hogy Szenic a rabbi vizsgán meghukott: hát maga nem bukkott meg, mint nagybíró, mielőtt gőzmalomtulajdos, nos lett? Hogy egy sájt nem tud „pászkenolni” a jelöltnek? Magánál olyan hyperorthodox háziatás van, hogy nem bízná rá a lud véséltit Szenicre? S hogy egy blatt gemorét nem tud tanuini dr. Szenic Pál? Már meggyőződött róla, már tanult vele együtt csak egy fél blatt gemorét is, maga ámbhőre? Maga beszél? Maga azt sem tudja, Wassermann ur, mi a különbség Dániel könyve és Esteré között?” — Miért pont e kettő között? — kérdezte Wassermann kissé butul. — Mert főszomszédok a „Trách”-ban — volt a

sokat kivédeni és bajnoki művészettel elevenjére suhintani akkor, amikor a hivatalos kötelessége így parancsolta. Mert a publicista a tömegek lelkiismeretének megszólaltatója a változó korszakok hullámváza között, a jogok, az erkölcsnek, az igazságnak hirdetője, a közvélemény hűséges irányítója akkor, amikor ellogultságok ködélhője borult a láthatárra és örök eszmények szószója akkor is, amikor gyűlölködő jelszavak hangzavara tobzódik a fórumon.

Ilyen publicista volt Vészi József, innék láttuk őt és magunk előtt akarjuk látni nemcsak a múltba visszavetődő telki szemünkkel, hanem képe másában is, ezért festettük meg magunk számára nagyjaink arcképsorozatában. Majd így tejezi be szavalt a pesti hitközség elnöke:

— Szeressük egymást, mert amíg dul körülöttünk a harc, addig a küzdelem, a járadhatatlan birkózás nem egymás ellen kell, hanem külső ellenségeinkkel szemben. Összetett kezekkel kérlek benneteket, ne legyen közöttünk visszavonás, még egy pár ezer évig ráérünk elintézni a belső dilemmáinkat, de most csend legyen és béke Izraelben...

Mély meghatottsággal hallgatta a közgyűlési terem közönsége az emlékbeszédet, amely valóban emelkedett volt, méltó Vészi József emlékéhez.

Hat vagon pászkat sütnék naponta — Moszkvában

Már nem csodálkozunk semmin. Különösen mióta a múlt év augusztus 3-án olyan ölekezést látott a világ, amelyet senkinek nem volna elmondani, mert félt, hogy azonnal elmeorvossal vizsgálatták meg elmébe állapottát. Hitler és Stalin azóta egy uton járnak és mert a logikátlanság tobzódik világszerte és főleg a politikában, miért is csodálkoznánk azon, hogy a moszkvai állami rádióadóállomás német nyelven közölte a világgal, hogy az egyik állami kenyérsütőde külön osztályán — pászkat sütnék a szovjetországi zsidóság számára. Méghozzá nem is kevesel. Hat vagon naponta. Tehát pászkvával is ellátja a maga zsidóit a szovjet, holott emlékezzünk arra az időre, amikor a legszigorúbban ellíltották az ilyen tevékenységtől a zsidókat. Ha ez a hír igaz, — amit el kell különben higynünk — akkor ebben nem csupán az a

fontos, hogy lesz pászkvája a nagy és egykor oly tekintélyes és vallásos orosz zsidóságnak, hanem szimbóluma annak, hogy az istentagadók és istentelenek propagandája mégis csődöt mondott, mert ha a szovjet pászkat süttet, ez azt jelenti, hogy a zsidóság igényt tart rá. Mert miért is sütné különben? És a mennyiség után ítélve, nem csupán a régi rabbi és egyházi alkalmazottak igénylik a pászkat, hanem még az az ifjúság is, amelyet minden erővel rákarkartak birni, hogy távolodjék el az ilyen „bolondságtól,” mint a pászka és egyéb rituálék és ceremóniáktól.

Ez a hír bizonyítja azt is, hogy a szovjet sem olyan merev már vallási kérdésekben, másrészt, hogy a szovjetországi zsidóságnak van pászkasziúségele.

Ezzel kapcsolatban meg kell emlékeznünk arról, hogy Moszkvában és Kiewben bizottságok létesültek, amelyek előkészíteni hivatottak a nagy jiddis klasszikusnak, Jehuda Léb Percnek huszonötödik halálzási évfordulója alkalmából rendezendő jubileumi ünnepségeket. Ezek az ünnepségek április 3-án lesznek Kiewben, Perc-kiláltást is rendeznek, amelynek során előadásokat rendeznek Perc életéről és alkotásairól, valamint a jiddis irodalomra gyakorolt hatásáról. A színházak Perc szindarabjait adják elő és kiadják összegyűjtött írásait is.

Hatvanezer ebéd

Lapunk más helyén megrázó cikkben tártuk fel a varsói zsidóság keserves helyzetét. Ma nem tehető többre Varsó zsidósága, mint 200—250.000-re, holott a háboru előtt, több mint 300.000 volt. Ha ehhez a számhoz viszonyítjuk a Joint által kiadott napi hatvanezer ebédet, amelyet naponta kiosztanak a varsói zsidó népkonyhákban, akkor fogalmat alkothatunk a nyomoruságnak és szenvedéseknek méreteiről, amelyek alatt szenved az ottani zsidóság. Egrésztől impionáló az amerikai zsidóság áldozatkészsége, de mennyivel jobb volna, ha milderre nem került volna a sor.

Még az sem világos számunkra, hogy a párisi lengyel ellenkormány állandóan haragoztatja, hogyha újra szabad lesz Lengyelország, akkor minden egyes polgárnak egyenlő jogai lesznek. Sőt, még Haller tábornok is, aki 1920-ban a pogromok egyik irányítója volt, kijelentette, hogy most más a helyzet, mint volt husz esztendővel ezelőtt,

válasz. — Ezter könyve után közvetlenül Dániel prófétaé következnek.

A gyilkos gunyának eme pörölycspásai úgy megvadították Wassermann, hogy haragja azután sem ült el, hogy megtörtötték a rabbiválasztást és dr. Szenci került ki megsemmisítő szótöbbséggel, győztesnek. Installációjára nem ment el, az ezt követő társaschédnél is hiányzott, a rabbi első vizitjét meg úgy adta vissza, hogy csak fél percig maradt és már szaladt is...

...Komorócon is volt sádcen — házasságkövető iparos — s ez egy sablonos, szép napon beállított Wassermannhoz a malomba és fontoskodva behívta az üvegfalakkal körülkerített rekeszbe, mely a gézmalom írodájául szolgált.

— Nézze, Wassermann ur — mondta —, ha már van rabbi fia, lehetne egy lélegzetre rabbi veje is. Ez a találaton megfogalmazott, sádceni bölcseséggel előadott ajánlat új perspektívát nyitott Wassermann ur szemé előtt. Annál is inkább, mert kapott már jó állást a fia is; Ráchogányban választották meg rabbinak.

— Hüüm, mond valamit ez a Spitzberger — gondolta, de mert lélekani liha lett volna, ha máris kap az elhangzott ajánlaton, azt felelte az embernek, hogy „egyelőre” hagyja őt békén. — Judit lányom

még ráér, még nincs huszéves. — És plagizálva saját gunyolói, még azt lette hozzá, hogy csak nem adja Juditját egy rabbihoz, aki azt sem tudja, mi a különbség Dániel könyve és Eszteré között...

Nos, az előki vacsorán ott volt az egész nagy társaság és mert a közfegyőző konyhája a legjobbba nyújtotta, amit nyújthatott — tejfölös paprikás csirke éppen nem volt, nyugelrine vadlère még kevésbé — és mert hor is volt anyi, hogy — mint Eszter könyvében írva van — veháteszjok chádoss én aunész, senkit sem korlátoztak, hogy mennyit s mit igyék, csakhamar igazán purimi lett az asztal körül a hangulat. Röpködtek a vicek, a tréák és mindenki derült és nevetett.

Wassermann ur itt a barátságos symposium melegítő hangulata közben — arca már vörös és homloka már gyönygös volt a sok bortól — elérkezettnek látta az időt és a kedves alkalmat, hogy mint jó taktikus frontot változtasson és barátságosan közeledjék a rabbihoz. Megkoccintotta poharát és azt mondta:

— Hö'gyeim és uraim, félpercnyi csöndet kérek, ha megengedik.

— Varsóban — folytatta, Wassermann ur — a volt Lengyelországban szörnyü mártíromságra, Szovjetországra ebhalálra ítélték a zsidókat,

Igaz viszont, hogy az egyik amerikai lap azt a megjegyzést tüz ehhez, hogy lehetséges, hogy ez sem egyéb, mint szónoki frázis.

Ezzel kapcsolatban kell írunk az orosz fennhatóság alá került galíciai városokhoz, zelleről is. A hatóságok azon igyeksznek, hogy a zsidó lakosság köréből minél többben távozzanak a szovjetbirendalom többi részébe. Amikor Kelet-Galícia kimondotta a szovjethez való csatlakozását, akkor 1700 ember szavazott. — mint megválasztott tanács — és ezekből mindössze husz volt a zsidó. Lembergnek két zsidó képviselője van, holott a lakosság kétharmad része zsidó és összesen 160 képviselőt küldött be Lemberg a szovjet központi parlamentjébe. A hitközség nem végez vallási funkciókat, csupán szociális feladatokat láthat el. A szovjethez került zsidóság körében nagyon nyomott a hangulat, amit az orosz hatóságok nem vesznek jónóven.

Végeredményben a lengyel zsidóság özszelörtén és meglépzatlan várja az idők változását, akár német, akár szovjet fennhatóság alá kerül. A varsói hatvanezer ebéd legjellemzőbb az ottani szomorú állapotokra.

— ZSIDÓ ÉLET SANGHAIBAN. A Hicem központjához befutott sanghaji jelentésből kiltünik, hogy 1939 folyamán 17.000 zsidó menekült vándorolt be törvényesen Sanghajba. A menekültek közül hátezret a zsidó menekültügyi bizottság által létesített közkonyhákban élelmeznek. 3000 menekültnek sikerült maganegyszilenciát teremtenie. További hátezzer menekült köztámogatásra szorul. A legtöbb menekült a japán közigazgatás alatt álló Hong-Kew negyedben lakik. A fiatalabb menekültek számára a segélyező bizottság kézműipari tanfolyamokat rendez, azonban ezek a tanfolyamok igen kezdetlegesek, mert a bizottság anyagi eszközök híján nem rendelkezik a szükséges felszereléssel és tanítási eszközökkel. Sanghajban hat zsidó lap jelenik meg. Ezek: a Sanghaj Jewish Chronicle, a Sanghaj Post, az Acht Uhr Abendblatt, a Sanghaj Woche, a Gelbe Post, a Jüdische Gemeindeblatt. A Sanghajban élő zsidó menekültek ugyanabban a bánásmódban részesülnek, mint a többi európaiak. Sajnos, a Sanghaj körüli tartományokat a japánok foglalták el és nem engedik meg, hogy a német utlévellél rendelkez, vagy hontalan zsidók tovább vándorolhassanak Észak- vagy Dél-Kínába, vagy Mandzsukióba. A magyar, lengyel és csehszlovák utlévellél rendelkező zsidó menekültek letelepedhetnek Kínának bármely, a japánok által megszállott részében.

egy harmadik európai államban egyes sétatéri padokai sádgára festett a hatóság, külön a kiközösített zsidóknak, egy másik államban egy új spanyol götüs vár a zsidókra; amerre csak fordulunk és nézünk, zsidó könnyeket látunk, zsidó sóhajokat hallunk... mi pedig mulatunk és nevetünk. Mondjon valami vigasztalót, rabbi ur — fejezte be szónoklatát Wassermann ur, akinek hangja nagy ellágyultságot árukt el.

— Szivesen, Wassermann ur — emelkedett szólásra a rabbi, aki szintén jó taktikus lehetett. — Eszter könyve — mondta —, melyet tegnap este és ma reggel olvastunk s amelyet betüve tudok, mert vizsgálót olvasmányom volt már serdülő gyermekorom óta, váv-betüvel kezdődik és ugyancsak váv-betüvel végződik.

— Ugy van — harsogta Wassermann ur, kevésbé meggyőződésből, mint szándékkal.

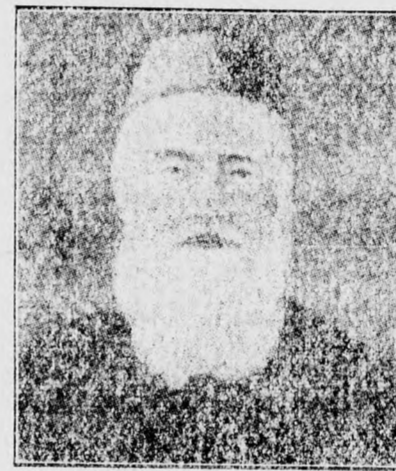
— Ez a váv-betü — folytatta a rabbi — eszembe juttat egy kevésbé ismert héber szót, amely szintén váv-betüvel kezdődik s amely szó így hangzik: vozoz. Magyarul annyit tesz, mint: hazugásgból credis, álnokságbán, hamisságbán fogamozott...

CS. Gy.

WASSERSTROM SÁNDOR

A beszarábiai zsidóság élelulja, az orosz pogromoktól — a mai élniakarásig

1. KISENEVIEK A FOVAROSBAN... Bucaresti, március elején. A bukaresti kávéházak, éttermek és más nyilvános helyek körül és benne az asztaloknál sokat lehet hallani a jiddis nyelvet. Természetesen ez a zsidók által frekvenciált helyiségekre vonatkozik. De nem azt a jiddist hallani, amely a

ZIERELSOHN Chisinau-i főrabbi

regái városokban és falvakban divik, hanem az orosz szavakkal átítított jiddist, amelyről így azonnal megállapítható az orosz hatás. A beszarábiai zsidók ezek, akik állandó üzleti kapcsolatát tartanak fenn a fővárossal, meghozzá élénk és valószínűleg mindkét részre lukratív kapcsolatokat. Különösen olyan közszükségleti cikkért keresik fel Bucarestit, amelyekben hiány van Kisenevben és a többi beszarábiai városokban. Ne tagadjuk, hogy a volt orosz tartomány, amely Románia integrans része, nem egy tejjel-mézszel folyó Kánaán. Gyakran olyan szárazságok voltak benne az utóbbi évtizedekben, hogy mindent importálni kellett az ország többi részéből. Az utóbbi években javult a helyzet, egy-két évig jó termés is volt, azonban még mindég sok a bélső „import”, amelyet innen irányítanak élénk zsidó kereskedők, akik a nagy orosz zsidóságnak, annak idején sokat szenvedett részei voltak. Nem az „elitje” volt ez az orosz zsidóságnak, bár Odessa közelsége sok tekintetben jó hatással volt az ottani zsidóságra. Odessa nagy zsidó centrum volt s a főváradalmak idején kiderült, hogy az uccák mélyén rengeteg zsidó proletár is nyomorog. Valamikor az orosz zsidóságnak egyik élénk szellemi centruma volt itt, a Fekete tengerpartjának élénk és jelentős kereskedelmi göpontján.

2. BESZARABIA MULTJA

A beszarábiai tartomány jellemzője és minden sajátosságának involválója Chisinau, amelynek az orosz vilá-

ban Kisenev, vagy ahogy a zsidók nevezik, Kisenev volt a neve. Jelenleg egyike a legnagyobb zsidó centrumoknak, amelyek körülbelül 100.000 zsidó lakosa van és amely a lakosságnak körülbelül 50—60 százalékát teszi. Nem nagyon régi zsidó község, csak a XVIII-ik század óta ismert. Történelme még nincsen felkutatva. Tulajdonképpen 1812-ben került Oroszországhoz és csak 1816-ban létesített ott Chaim Czernovitzer egy zsinagógát. A haskala élénk visszhangra talált Kisenevben. Erdekes, hogy 1838-ban, tehát körülbelül száz évvel ezelőtt Uwarow miniszter, aki a felvilágosodás híve volt, Lilienthal-al együtt egy világi zsidó iskolát létesített, amelynek helyébe későbbben két állami iskola került.

3. A KISENEVI POGROM

Világhíre akkor tett szert Kisenev, amikor 1905 április havának 6-ik és 7-ik napján, az orosz husvét alatt retentő pogrom dúlt. Ezeknél a pogromoknál, az orosz Ochraná és rendőrség úgy viselkedett, ahogy az a círi uralom alatt már szokásos volt. Amikor közeléptek, már 700 zsidó üzletét és 600 zsidólakta házat romboltak le a huligánok és 45 zsidó halottja és 700 sebesültje volt a zsidóellenes kilengésnek, amelyet annak idején az egész világ megdöbbenéssel fogadott. Még nálunk is vannak számon az idősebb generációból, akik élénken emlékeznek azokra a cikkekre és híradásokra, amelyek 37 évvel ezelőtt felratták az egész zsidó közvéleményt. Szomorú érdekessége még ennek a kisenevi pogromnak, hogy 1905-ben megismétlődött októberben, amely nem kevésbé volt borzalmas, mint az első.

4. KICSODA ZIERELSOHN FŐRABBI

Ennek a nagy zsidó centrumnak értékelését nem lehet maradéktalanul elvégezni, ha nem méltatjuk 81 éves híres fő-rabbija, Zierelsohn Juda Léb jelentőségét, aki nem egyszerű pap, hanem zászló, amelyet büszkén vallhat magának Beszarábia zsidósága.

De nem csupán mint rabbi kiváló egyéniség Zierelsohn, hanem mint zsidó politikus is. 1859-ben születet Tsernigov kormányzóság területén, Koselezen és 1880-tól 1909-ig, tehát 29 évig Priluki városában funkcionált mint főrabbi. Ez a Poltava kormányzóságban levő

Erdélyiek figyelmebe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCURESTI
Academiei 1 colț cu
Str. Doamnei
Tel. 545.80.

Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszer-különlegességeket, injectiókat, valamint összes illatszereket és kozmetikai cikkeket. Nagy választék Houbigant, Caron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grole, stb. gyártmányokban.

Kérem kirakatalmat megtekinteni és mérsékelt árralmról vételkötéleteztséggel nékiül meggyőződni.

SALAMON MÓR DROGUERIA CARAIMAN

városka jelentősége is kapott Zierelsohn által, ami abból is kiltünik, hogy amikor 1909-ben Kisenev főrabbi lett, akkor a rákövetkező évben elnöke lett a szentpétervári kormány által kinevezett hivatalos rabbi-bizottságnak.

Amikor a világháboru ott dúlt, mindenkeze a helyén maradt, hogy vezére legyen a súlyos időkben is, városa zsidóságának. Amikor Beszarábiát újra hozzacsatolták Romániához, akkor azonnal élénk politikai szerepet vállalt a zsidó érdekek védelmében. 1922-től 1926-ig a parlament tagja volt és mint a zsidó parlamenti klub vezére nagy és jelentős szerepet kapott az 1924-évi alkotmány megszavazásánál, amikor is közbelépésének volt köszönhető, hogy a 133-ik paragrafus belekerült az alkotmányba, amely a zsidók egyenjogúsítását biztosította. 1926-ban Kisenev városának szenátora lett. A szenátorok között élénk és komoly szerepet játszott, különösen a zsidó ügyek védelmében. Az akkori időkben, egy neki nem tetsző szenátusi aktus miatt levonta a konkvenciát és lemondott a szenátóri mandátumáról. Annak idején tulerélyesnek tartott fellépése miatt, még a kisenevi városi tanácsban viselt viláisi mandátumától is megfosztották.

1923-ban és 1929-ben résztvett az Agudasa Jisrael világhkonferenciáján, amelyeken elnöki tanács tagja volt és világszerte, mint az agudista eszme egyik tőrhétetlen bajnokát ismerik. Zierelsohn rendkívül nagy tudós, aki számos nagy rezponzumot adott ki Gweul Jehuda címen, azonkívül igen sok cikke jelent meg a különböző organumokban jiddis és hébes nyelven.

1920-ban zsidó magángimnáziumot létesített, amelyet „Mogen Dovid” címen ismernek, amelyben minden tantárgyat héber nyelven tanulnak. Ez a 81 éves agg zsidó tudós, ma is világszerte ismert nagysága a romániai zsidóságnak, aki mindenkori a legbátrabban szállott sikra a zsidó érdekekért

5. HAJ ÉS SZAKÁLLVAGAS

Mindég harcos, mindig szolgáltra kész nagy és dolgos férfi ő a zsidó közcletnek, akivel kapcsolatosan sokat be-

Főbevásárlási forrás az egész ország gyógyszerterái, drogériái, illatszertárai részére

„DENY” OLAJOKBAN kiltüivizek, parfümök, stb. készítésére.

Parfüm olajok. arckrém, puder, szappan, stb. - **Héno olajok:** Ol. Citri, Bergamot, Menta stb. - Speciális sz nek kozmetika részére. - A legkiválóbb minőségek. - Kérésre katalogust küldünk. **„Cpuc” Str. Doamnei 7.** (Galeriile Banduziei, etaj) **Bucuresti.** - Telefon: 4-28-60.

szélnék egy a közelmúltban történt esetről. Nemrégiben egy funkcionárius tuluzugóságán meglátogatta a zsidó templomokat, amelyekből több mint száz van Chisinauban a nagy és impozáns zsinagógan kívül és a zsidókra ráparancsolt, hogy mindenki vágassa le szakállát, pájuszát. Azon a címen követelte ezt, hogy a zsidók is ki vannak téve a fertőző betegségeknek, amely a nagy hajviselet által terjeszthető.

1926-ban történt már egy hasonló eset, amikor is Zierelsohn főrabbi interveniált a püspöknel, aki segítségére volt, hogy ez az anomália megszűnjék. Most sem tett mást, minthogy az akkori rendelkezést, amely a hasonló eljárást követelt, előszedte iratát közül és ezzel felszerelten sikerült megszüntetni a mostani tulkapást is.

6.

HATÓSÁGI JEGYZŐKÖNYVEK, AMELYEK FELSZABADÍTANAK AZ ÚROKOS ÖZVEGYSEG ALÓL...

Igen érdekes döntést hozott még Zierelsohn a kiseneviek agg főrabbi a közelmúltban. Már régi problémája a zsidó judikaturának az agunah kérdése. Asszonyok, akiknek férjei eltűnnek, vagy ismeretlen helyen tartózkodnak, nem mehetnek addig férjhez, amíg kétségbevonhatatlan bizonyítékok nincsenek férjük elhalálozásáról.

1939 november 20-án vasuti szerencsétlenség történt Nagyszében mellett, Abrík állomáson, amely 25 kilométernyire van Szeben-től és ennél a katasztrófánál 5 zsidó is meghalt. November 29-én katonai bizottság szállott ki oda és pontos jegyzőkönyvet vettek fel az esetről és a halottakat is pontosan agnoszkálták, habár ez elég nehéz feladat volt.

Meghaltak: Sachai ben Chaim Garbus, 34 éves, a sorocamegyei Belzból való zsidó, aki ott a Regele Ferdinand ucin lakott.

Salmen ben Aba Galanter, 24 éves. Atakon született és Gara Rivsenice községben lakott zsidó.

Wolf ben Noszen Goldmann, 25 éves, jassy-i születésű és ott a Str. Procuror 99. szám alatt lakó zsidó.

Jankev Hirsch fia, Bulinszky 34 éves, a sorocai kerületben élő Lublinban született, aki utóliára Nicolesen lakott és végül: Berl Chaim Papis, 34 éves, Balja (Sorocaj) községből való zsidó.

7.

ZSIDÓ SZOLIDARITÁS, AHOL A SZEGENY TÁMOGATJA A MEGSZEGENYEBBET...

Alkalmam volt néhány beszarabiai kereskedővel diskurzust folytatni Bucuresztiben. Elbeszéléseik nyomán szomorú kép rajzolódott elém az ottani zsidóság helyzetét illetően. Nagy a szegénység és különösen a tél kegyetlensége megérződött a zsidó utcákon. Viszont elég nagy a zsidó szolidaritás, a szegény támogatja a még szegényebbet és mert csak egy hitközség van mindennél és azok keretein belül vannak csak tagozódások, egységesebben mehet a segélyezés ügye is. A zsidó közösség összetart, világlátásbeli és ritusbeli ellentétet csak az imaházak keretein belül élik ki, azonkívül a közös munkában vállaltva dolgoznak.

A beszarabiai lakosság elég szegényes viszonyok között él és a zsidóság sincsen jobb sorban, mint a többi orosz és román lakosság. Dolgozó, küzdő emberek, akik sokat szenvednek szegénységük miatt és néha egyes helye-

ken járványos betegségek is fellépnek, amelyek nem kímélik a zsidókat sem.

Szomorú mulja van a beszarabiai zsidóságnak. Viszont szerencséje szívós élni akarása, kiváló egyházi feje, Zierelsohn, az agg főrabbi és az, hogy a kormány különös tekintettel van a besszarabiai helyzetre és ahol lehet és

Dr Safran országos főrabbi letette a szenátori esküt

A főrabbi köszönő levelet írt a „Népiünk“-nek

Bucuresti. — szenátus első ülésén dr Alex Safran, az újonnan megválasztott grand-rabbi letette a szenátori esküt, miután Argetoianu királyi tanácsos, a szenátus elnöke, jogszerűen szenátorságot proklamálta, mint az ország zsidóságának a szenátusban való képviselője. Ezután lelolvasták a kuluszminisztérium átíratát, amely igazolja, hogy Dr I. Niemirover volt országos főrabbi elhunytá következtében Alex Safran dr.-t választották főrabbivá.

Safran főrabbi ezután elfoglalt egy helyet az egyháztők padosorban, ugyanazt a helyet, amely a felejtethetetlen emlékü Niemirover elhunytával megüresedett.

Ötletsége II. Carol király is üdvözölte dr Alex Safran főrabbit országos főrabbi állásába való beiktatása alkalmából. Ötletsége üdvözletét válaszképpen küldte dr Safran főrabbi, amelyben a román zsidóság szellemi vezetője kifejezi hűségét és hódolatát II. Carol király iránt.

Safran grand-rabbi úgy megválasztá-

anikor lehet, segítségére is van az országérés minden lakosságának fajra és vallásra való tekintet nélkül.

Besarabia, ha nem is legfényesebb gyöngye országunknak, de olyan része, amely, ha jó termés van, elég gazdag éléskamara, amelynek hasznát látja az egész ország.

sa, mint szenátorra való kinevezése alkalmából az ország minden részéről felkeresték úgy zsidó, mint román részről szerencsekívánatokkal. A fővárosi román sajtó is nagy cikkkelben méltatta a megválasztás jelentőségét.

Dr. Alex Safran főrabbi megválasztása után alábbi levelet intézte főszerkesztőnkhez:

1940. Bucuresti, március 4. No. 24—1940.

Főszerkesztő ur! Köszönöm nagybecsű lapjában kifejezett jókívánságait országos főrabbivá történt megválasztásom alkalmából.

Örvendek, hogy azon a nehéz uton, melyre Isten segítségével szolgáltattam, számíthatok sajkóink értékes támogatására.

Küldöm főszerkesztő ur egy Önmek, mint szerkesztőségünknek és nagyrabecsült olvasóinknak áldását.

Sefstabin: Dr Alex Safran.

A finn háboru és a zsidók

A stockholmi Sabbatsberg nevű híres kórház főorvosa: dr Moritz Simon, a svéd zsidóság egyik vezető egyénisége kórházvonalat szerelt fel a finnek részére. Dr Simon Svédország leghíresebb Röntgen-specialistája. A kórház-vezető elén ő maga is elment a finn harctérre.

Még érdekesebb jelenség, hogy Lauritsana finn város polgármestere; Santeri Jacobson sürgönyt küldött a londoni zsidó hitközséghez. A finn polgármester segítséget kért az angol zsidóságtól Finnország részére. A sürgönyt a polgármesteren kívül aláírta ötven zsidó családó is, hozzátartozóikkal együtt, akik Lauritsana városban laknak és akik azt tanúsítják, hogy ebben a finn városban tökéletes jogegyenlőséget élveznek a különböző vallások között. A lauritsanai zsidók Norvégiából és Dániából származtak Finnországba.

Nem hallgathatjuk el ez alkalommal, hogy egy ismerősünk, aki évekkal ezelőtt járt Finnországban, azt mondja, hogy a finnek között bizony volt antiszemitizmus. Egy orvoskongresszus volt akkor Helsinkiben és az ismert finnországi zsidó orvosok és orvosprofesszorok nem vettek részt a kongresszuson. Amikor érdeklődtek, hogy miért nem vesznek részt, azt mondták, hogy nem nagyon invitálták őket a finnek. Tehát megállapíthatjuk ebből is, hogy olyan nagy zsidóbarátság nem uralkodott sohasem a Mannerheim-venálnak a finnek felé eső vonalán. Most azonban szimpátiával nézzük küzdelmüket, tisztára okos megmondolásból. Mert ha a szovjet legyőzi, ezzel az angol-francia szövetségesek háborújának reményei gyengülnek, — a németekkel szemben. Ezért csodálkozunk minden zsidón, mégha baloldali is, aki az oroszoknak „drukkol”. Mi jőzanul a finnekért aggodunk, még ha nem is voltak filozofizmiták. Bár most mindenről elfeled-

neknek, mert bizony olyan élet-halál harcot folytatnak, ami imponáló és amellyel örök időre beírják magukat a haditörténelembe. Mi azt szeretnénk, hogy a finnek győzzenek, mert a világ békés politikai konstellációjának és a világ zsidóságának is ez az érdeke.

— **Cionista szervezet létesült Sanghajban.** Sanghaji jelentés szerint a városban az elmúlt hetekben cionista szervezetet alakítottak „Teodor Herzl” név alatt. Végrehajtóbizottságot is választottak, amelynek elén Otto Koritsoner, Bezael Roth és dr Jakob Wachtel áll. A cionista egyesület máris közel ezer tagot számlál. A propaganda révén azonban remélik, hogy rövidesen ez a szám megháromszorozódik. A szervezet nemcsak cionista célokat szolgál, hanem a zsidó bevándorlók érdekeit is istápolja, azonfelül igen lényeges kulturcentrummá alakult ki. A Keren Kajemet, Keren Hajjeszód, Palesztina Hivatal, az ifjúsági szervezet, valamint a női szervezet mindnyájan a Teodor Herzl szövetség köré csoportosultak.

Az ardeali zsidók találkozóhelye

BERKOVITSNÉ
(Kóser éterme)

orth. Kóser éterme
(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCURESTI,
Sfr. Lipscaani 7.

Telefon: 462-91
30000 hátamögött. Postavámma szemben

Inseris in registrul publicatiunilor periodice prin ordonanta No. 9/1938. Des. No. 805/1938. Tribunalel Bihor, Sectia III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24—40

Naptár 5700

Péntek: Veadar 5, március 15.
Szombat: Veadar 6, március 16.

Heli szidra: יקרה
Heli haftora: ים וי ערתי

Szombat kezdete:
lülzet bezárás 6.10
gyertyagyújtás 6.20
Isteniszület kezdete 6.30
Szombat befejezése 7.26

Csütörtökön márc. 21-én: תענית אסתר ט"ו
Eszter-ből.

Mátyás király és a zsidók

Mátyás király születésének ötszázadik évfordulója alkalmából, Magyarország miniszterelnöke az ünnepi pohárköszöntőben azt mondta: a mult nem lehet lezárni, a mult a jelen, mert bennünk él... Ez a tanítás a zsidóság évezredes hirdetése is, a történelmi világszemléletről, a történelmi multról, amit nem lehet „lezárni” és nem lehet lezárni, mert ahogy gróf Teleky Pál miniszterelnök mondotta: a jelen, a mult értékeinek akkumulációja.

Eme igazság alapján és jogán tart a magyar zsidóság igényt arra, hogy a „mult” alapján ne tekintsek jött-mentnek, másodrendű lürré elemek, hanem tarítsák annak, ami: egyenrangú és egyenjogú polgárnak. A magyarországi zsidóság már Mátyás király uralkodásának is szemtanúja, támogatója és részese volt. A nagy király kora is clyan átmeneti világ volt, mint napjaink. A középkor végétől és az ujkor hajnalán ringott bölcsője — amikor a középkor társadalmá hanyatlóban volt és új eszméket hirdető elmék megtalálták az ellelejtett ókor klasszikus emlékeit, kiásták azokat a feredés homályából és eszméik új megvilágításában tartuttak a világ elé. Az ilyen átmeneti korszakokban meglazul a zsidó közösség összekötő ereje és a belőle származó világi érvényesülésre vágyó elem felszólal a keresztény társadalomba.

Mátyás király közvetlen környezetében számos kikeresztelkedett zsidót találunk. Ilyen kikeresztelkedett zsidó volt Mátyás király keresztapja, Thuz János, Horvátország bánja, aki ebben a minőségben az ország leggazdagabb és leghatalmasabb főnemesei közé tartozott, testvére: Oszwald pedig zágربی püspök volt. Zsidó származású volt Turóc főispánja, Hampo-Ernusz János, a király bizalmasa, akit egyik levelében „komája”-nak nevezett és akinek idősebbik fia, a pécsi érsek, fiatalabbik gyermeke pedig az ország egyik legfontosabb végvárának, Csáktornynak lett az ura. Mátyás király környezete is közvetlen érintkezésben állott a zsidókkal.

FOGPASZTA DISYOL

FEHÉRITI A FOGAKAT ÉS ERŐSÍTI A FOGHUST

gal. Ha nem is kétségtelen ténymegállapítás az, hogy Mátyás király lütvésének, Beatrice-nek apja Ferrante nápolyi király spanyol marannus volt — noha Beatrice nagytelkintélyü életrajzírója, Berzeviczy Albert is megemlíti — de az kétségtelen, hogy Beatrice apja volt az, aki a Spanyolországból származott szerencsétlen zsidóságot olyan humanizmussal és megértéssel fogadta be országába, amelyet hasonló esetekben a történelem alig mutathat. Beatrice apja volt az, aki a spanyol száműzetés idején olyan emberséges törvényt hozott, hogy mindazokat a zsidókat, akik külföldről jöttek, vagy jönni fogtak, úgy kell tekinteni, mintha az országban születtek volna.

Az is történelmi tény, hogy Beatrice hozományának legnagyobb részét nápolyi zsidók adták össze és ez az összeg nagyban elősegítette Mátyás győzelmes hadjárait. Mátyás, az „igazságos”, korának embere volt — igazságos volt — kora szellemében. Nem tekintette egyenlőnek a zsidót, — de nem adott egyenlő jogot a jobbagynak sem. Más volt a jussa a főpapoknak, a főuraknak, a nemeseknek, a városi polgárnak — és más a zsidónak. Ez akkor természetes volt.

De ilyen különített jogállapot mellett is megtalálta a módot arra, hogy megértő és emberséges legyen. Mátyás nevéhez fűződik az országos zsidó lőbírói tisztesség, a pretekstusi méltóság létesítése, amely a budai Mendel családban, azonnal helven évig örökletes volt. Amikor szerte Európában a zsidók leltet mások bíráskodtak, — Mátyás felismerte a zsidósággal szemben is az önkormányzat előnyeit és ebben rejlt humanumol. A zsidók képviselőit együtt fogadta az ország lőbbi rendjeivel, amikor megkoronázták, amikor menyegzőjéet tartotta és a lőbbi nagy eseményeknél.

A multat nem lehet lezárni — mondják és éppen ezért emlékezünk arra, hogy az egykori történetíró miként írta le a zsidók tényes diszmenetét a nagy király előtt.

— A zsidók élén agg előjárójuk ment lőháton, kivont karddal... mellett fia szintén lőháton, karddal. Utánuk jött huszonnégy lovag, mindnyájan bíbor díszruhában, kalapján három struccotl. Ezeket gyalog követte kétszáz zsidó, zászlóval... Amikor a király közeledett, a „Tóra” tekercset ékekszővel vitték a királyné elé és nagy örömjajra fakadtak.

Igy szól az egykori irás.
Ez ötszáz évvel ezelőt volt.

Corvin Mátyás nagyságának egyik alapja, hogy európai tudott lenni. Messzi évszázadokra kisugárzó tudományozomja előtt kedvelt volt a klasszikus latin és görög mellett a próciák nyelve: a héber is. A budai vár könyvtárában héber kódexek is voltak, melyeket a nagy király Távol Keletről hozott magának. S ha elme-gyünk a vatikáni könyvtár sxtini terméibe — ahol Mátyás egykori könyvtárának számos darabját őrzik — a legszebb Corvinák, Mátyás Bevariuma és Vitéz Érsek Ritudéja mellett ott látjuk a Corvinák klasszikus stílusában ékesített zsidó törvénykódexet is.

— **Házasság.** — Rothmann Edith és Bolder Tibor (Kolozsvár) f. hó 10-én tartották esküvőjüket. (M.k.é.h.)

— **Egymillió dollárt ajándékozott egy amerikai katolikus társaság zsidó vallási célokra.** New-Yorkból jelentik: Egy katolikus társaság, amely nem kívánja magát megnevezni, a felekezetiközi béke és a vallásos érzület elmélyítése céljából egymillió dollárt ajándékozott zsidó vallási célokra. Ez az adomány is mutatja, hogy milyen teljes egyetértés uralkodik az amerikai Egyesült Államokban keresztények és zsidók között. Az egymillió adományból több zsidó tanintézet fog-nak alapítani.

— **AZ EURÓPAI JOINT TEVEKENY-SEGÉNEK KIBŐVÍTÉSE.** A Board of Deputies legutóbbi ülésén közölték, hogy az európai Joint széleskörű munkatervet dolgozott ki, amely többek között ezeket tartalmazza: 1. Anyag és értesülések gyűjtése. 2. Megfogalmazása azoknak a javaslatoknak, amelyek az összegyűjtött anyagra támaszkodnak. 3. A véleményezések és információk közlése azokkal a hatóságokkal, amelyek a háboru után az új világránd kialakításával foglalkoznak. — A Board of Deputies végrehajtóbizottsága közölte, hogy az elnök a Joint Foreign Committés legközelebbi ülésén emlékiratot terjeszt be a Lengyelországból Angliába és a semleges országokba menekült zsidók helyzetéről. A végrehajtóbizottság az-za a gondlattal foglalkozik, hogy kiállványt intéz a menekültek érdekében az angliai zsidó közösséghez.

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ, epehajtó a dr Földes-féle „Solvo” pirula. Székrekedés, bélyenyheség, rossz emésztés, gyomororritás, felluvadás, gyomor- és bélfájdalomnak teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 25 lei. Minden város és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— **Félmillió ember akar kivándorolni Németországból.** Washingtoni jelentések szerint a külügyminisztérium statisztikát tett közzé, amely ismerteti a kivándorlásra előjegyzettek számát. 1939 július 30-ig félmillió ember jegyeztette elő magát a különböző, Németországban akkreditált egyesült-államokbeli követéseken és konzulátosokon az Egyesült Államok területére való kivándorlásra. Ezek közül 309.782 Németországból és Ausztriából, 115.222 a háborueltölti Lengyelországból és 51.271 ember Csehszlovákiából akar kivándorolni.

Megnyílt! Megnyílt!

BUCURESTIBEN

KLEIN ort. kóser éterme (Aradról)

Elegánsan berendezve. — Kihűtő érdeklő könyha.

BUCURESTI, Str. Brezoianu No. 14. I. em.
(Vis a vis a Hotel Princiar-ral)

Budapestre utazók figyelmébe
Orth. kóser penzió Budapest központjában
Andrássy-ut 43 szám
Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta
szobák folyóvízzel. - Kivánatra diétás konyha.
Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:
Friedman Józsefné
Kármel penzió (Andrássy-ut 43)
Telefon 12.89.67

ZSIDOK A FINN HADSEREGBEN.
Chaim Vital amerikai zsidó újságíró a Jewish Daily Forward-ban írott cikkében tudósítást közöl finnországi utjáról, ahol az egykor virágzó zsidó hitközségek az állandó bombázások miatt csaknem teljesen megszűntek. Vital találkozott az egykori városi finn követtel, aki jelenleg bucuresti követ. Kiválóan megismertette a zsidó újságíróknak a követhető nyilatkozatát tette: Teljesen tudatlanok vagyunk annak, hogy Finnország zsidói milyen áldozatokat hoztak az országért. Tudjuk azt is, hogy a zsidók a finn hadseregben nem zsidó bajtársakkal vállalták küzdelmüket és csodálatos bátorsággal tesznek tanúságot. Chaim Vital közli azt is, hogy a Romániából származó lehetséges zsidó író, Chasid a helsinki bombázások során életét veszítette.

A sandomingoi kongresszus is hozzájárult a zsidó telepítésekhez. Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államokba akkreditált sandomingoi követe a napokban bejelentette az Egyesült Államok kormányának, hogy San Domingo kongresszusa (parlamentje) 1940 január 30-án tartott ülésén elhatározta, hogy San Domingo szigetén letelepít ötszáz zsidó menekült család. Amennyiben a zsidók kolonizálási tervei sikerülnek, a letelepítést ki fogják terjeszteni újabb ötszáz, illetve ezer családra. Később újabb menekülteket telepitenek le, minthogy a szigeten százezer új jövevény számára van szorgalmas munka mellett megélhetési lehetőség. A letelepülők rövid idő után San Domingo d'ampolgárai lehetnek. A bevándorlók vámtmentesen hozhatják be gépeiket és szerszámokat, nyersanyagot stb. A törvényben biztosított jogokat kiterjesztik a zsidókra is. Paul van Zeeland, a nemzetközi menekültügyi bizottság pénzügyi szervezője, a Coordinating Foundationnak elnöke, a volt belga miniszterelnök repülőgépen Ciudad Trujilloba, San Domingo sziget és köztársaság fővárosába érkezett és hosszabb megbeszélést folytatott Trujillo tábornokkal, a dominikai hadsereg parancsnokával. Ismeretes, hogy Trujillo tábornok a dominikai telepítési terv egyik legfőbb támogatója és neki volt köszönhető a telepítési társaság és a dominikai kormány között létrejött szerződés gyors megkötése. Trujillo Sosua nevű terület nagybirtokát a telepítési mű rendelkezésére bocsátotta. Ezen a birtokon kezdődik meg a telepítés 500 menekült család elhelyezésével. Van Zeeland, a dominikai telepítési társaság elnöke és dr Josef Rosen, az Agro-Joint volt elnöke, valamint több telepítési szakember meglátogatta Sosuat és egyhangúlag ama meggyszóadásúknak adtak kifejezést, hogy ugy Sosua, mint a vele szomszédos földterületek kiválóan alkalmasak európai menekültek mezőgazdasági telepítésére.

Kényelmes Penzió!
Első rendű or. kóser vendéglő és bodega
Gelstein-nál, Bucuresti
Str. Azilul de Noapte 12.- Telefon 392-15
Olcsó és pontos kiszolgálás!

Vakok utaznak
A vak esperantisták világszövetségének angol szekciójára közli, hogy a szövetségnek sikerült számos zsidó vakot kivándoroltatni a németek által megszállott Lengyelországból. Két vakot leányt Angliába vittek, a többiek Svédországba.

Gyönyörű szép gesztus ez! Egy tragikus emberi sors kapcsán össze egy mesterséges, de azért világszerre ismert és becsült nyelv híveivel. A nagy tudású és zseniális orosz zsidó orvosnak, Zamenhofnak, az esperantó ki-, vagy feltalálójának vak hívei, a humanitás és a közös nyelv jegyében megmentették néhány szerencsétlen zsidó leány életét.

Vaknak és zsidónak lenni a mai Németországban, nem tartozik a földöntúli élvezetek közé. Eszünkbe jut az a megdöbbentő eset, hogy két évvel ezelőtt, amikor Ausztria a „tu Felix Austria“, a boldog osztrák terület, mely boldogan omlott a Birodalom kebelére és akkor a bécsi zsidó vakok intézetének lengyelországi apóiját felöltötték a vonatra, minden kísérelés nélkül, hogy menjenek át a határon és lépjenek újra volt hazájuk területére. Autentikus hírek jöttek akkor erről a lapok — köztükük mi is — megírta, hogy egy, a vonaton véletlenül utazó zsidó segítette a szegény vakokat ahhoz, hogy nem estek olyan szituációba, ami tragikus lehetett volna számukra.

A vak gyermekeknek sem volt tehát kegyelem. Lehetséges, hogy talán éppen ezek közül jutottak ki löbbs Svédországba, meg Angliába. Mindenesetre, ha egybevetjük a két eseményt, akkor optimizmussal azt kell mondjuk, hogy nem az az igaz ember, aki vakokat gyamolító nélkül hagy tértelenül a világban, hanem az az ember az igaz, aki segít a szerencsétleneken, az amugy is sorsajótaitokon. Míndegy, hogy esperantón, vagy máson keresztül. Talán még a szive is segíthette. Egy kis szentjánosbogár-fényű biztatás ez is, a lelkek sötét éjszakájában.

A NEPUNK bucuresti-i elárúshelyének címe: TUFUNGIE ALBU Str. Lipsani 19. (Elite kávéházzal szemben.)

HERCZOG PALESZTINAI FŐRABBI AKCIOJA A LITVAN JESIVAK ERDEKEBEN. (London.) Iszk Herzog főrabbi, akiről megírtuk, hogy Londonba utazott, ahol közbenjárta az angol kormánynál a litvániai jesivakban tanuló lengyel menekült talmudisták Palesztinába való vándoroltatásának ügyében, február 22-én visszautazott Palesztinába. Néhány napos angliai tartózkodása alatt a palesztinai főrabbi felkereste a kormány tagjait, tárgyalta a pártvezetőkkel és számos magas egyházi méltósággal, valamint a külföldi diplomáciai kar tagjaival találkozott. A főrabbi biztosította az illetékes köröket, hogy az amerikai zsidóság hajlandó anyagi támogatásban részesíteni a Palesztinába költöztetendő jesivákat és kihangsúlyozta kezdeményezésének jelentőségét Palesztinának, mint a zsidó nép szellemi központjának szempontjából. Elutazása előtt a főrabbi nyilatkozott a sajtó képviselőinek, akik előtt többek között ezeket mondta: — Halálval tartozunk a litván kormánynak és a litván népek az irányunkban tanúsított barátságos magatartásáért. Mégis tisztában kell lennünk azzal, hogy vallási intézményeink számára állandó otthont kell teremtenünk. A Szentírás szava sohasem volt érvényesebb, mint ebben az esetben: „mert Cionból indul ki a Ten és az Ur szava Jeruzsálemből“.

Új kalapüzlet Clujon
Uri dival-üzlettel
„Casa Pălărilor“
Piața Mihai Viteazul 6 sz. a.
helyeztem át
Romagna és velour kalapokban nagy választék!
Weiss Szigfried

A ZSIDOK HELYZETE OROSZORSZÁGBAN. (Jeruzsálem.) Huszonöt palesztinai állampolgár, akik a háború kitörésekor Lengyelországban tartózkodtak és olyan területen voltak, amely később szovjeturalom alá került, megérkezett Palesztinába. Az egyik utas kijelentette, hogy a megszállás első napjától kezdve sorozatos kísérleteket tettek a palesztinai állampolgárok arra, hogy el tudják hagyni az országot. Táviratot küldtek és enivalót adolt nekik, végül gondoskodott kiutazási vizumról is. — A hazakerült palesztinai állampolgárok elmesélték, hogy a lembergi cionisták büntetésben részesültek és hogy lengyel kommunista adtak nekik információt az oroszoknak. Kijelentették azt is, hogy az oroszok által megszállt területeken el van tiltva a nemzetiellenes propaganda. Elemiszerekhez igen magas áron csak úgy lehet jutni, ha reggel három órától kezdve sorban állnak. Nincs vallási üldözés és nincs antiszemitizmus.

ZSIDO SZOCIALIS MUNKA VARSÓBAN. Genfbe érkezett városi menekültek közül, hogy a zsidó jöteknységi intézmények minden akadály ellenére nagy aktivitást fejtenek ki. A Joint segítségével naponta több mint 60.000 ebédet tudnak kiosztani a rászorulóknak. A TOZ-ÖSE egészségügyi intézmények nagy munkát fejtenek ki, gyermekek táplálását és orvosi segélyt látják el. Varsóban száz zsidó orvos áll az intézmények rendelkezésére, azonban nagy hiány van gyógyszerekben és egészségügyi anyagban. Vilnában a lengyel menekültek szenvedéseit a kemény téli hónapokban igen megerősödtek. A Jointot támogató ÖSE intézmények több mint tízezer vilnovidéki menekült szenvedéseit enyhítették. A körházak tömve vannak, úgyhogy az ÖSE-nak új helyiségek után kellett néznie és számottevő módon fel kellett emelnie személyzetének a számát. Míg decemberben naponta 10—20 beteg szállítottak a körházba, addig januárban ez a szám napi 110-re emelkedett. Hatszáz rendkívül súlyos körhízi eset van. A napi ambulanciás rendelésre átlag 250 ember jelentkezik. Becslés szerint az összes menekültek mintegy 40 százaléka beteg. Négyezer gyógyszert osztott ki az ÖSE-TOZ, ugyanakkor külön szolgálatot létesítettek fürdők, fehéreneműk és szappan elosztásra. Kis gyermekeket és csecsemőket otthonokban látnak el, míg a nagyobb gyermekek meleg ebédet kapnak. Hater ezer iskolában levő gyermek és kétez kisebb gyermekkel rendelkezik a zsidó közélet. Ezer és ezer menekült egészségügyi megmentésének munkáját teljes energiával kell tovább folytatni. Mintegy 50.000 litván illetékes vilnai területen lakó zsidóknak sem megy jobban, mint a menekülteknek.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye
Pensiunea KATZ
BUCUREȘTI, Str. Căpitani Feraru No. 6.
Parter, în dosul Teatrului Regina Maria la Podul Senatului. TELEFON 5,43.05.

Harmónia és diszharmónia a kolozsvári zsidóság életében

Ezer ezre van Kolozvárnak. Mindig újabb és újabb oldaláról mutatkozik meg. Talán ezért megyek oly szívesen Erdély fővárosába, mert várakozásomban sohasem csalódom. Kolozsvár mindig nyújt valami újat, ami megragadja az ember képzeletét. Ez az eleven, friss, léktető város tele van tervekkel, kezdeményezésekkel, munkával — és kultúrával. Különösen áll ez zsidó viszonylatokban. A zsidó közélet soha sem olyan eleven és rugalmas, mint ebben a városban, a zsidó közönség soha sem olyan fogékony a tisztább és kiforrottabb művelődés iránt, mint itt.

Noha rövid ott-tartózkodásom alatt szerzett impressziómban ezután is akadnak világos és sötét árnyalatok, derűsebb és komor színek, mégis maradóan a kellemes benyomások rögzítődtek meg. Igaz, ez is egy „kellemetlen“ véleményem közömbösem. Összinté sajnálattal gondolok még most utólag is rá, hogy milyen kár lett volna elmulasztani ezt a „kellemetlenséget“.

Már a délutáni órákban meghívást kaptam a kolozsvári „Goldmark“ filharmonikus társaság koncertjére. A meghívást, sajnos, le kellett mondanom, mert fontos ügyek hazaszóltak. A vasútállomáson küzöltek azonban velem, hogy a bucuresti-i gyorsnak kerék öt (5) óráig késés van. Azonnal a Goldmark koncertre gondoltam. Kocsiba vágtam magam s egyenesen a kolozsvári sétányra levő „Davila“ színház elé hajtottam, hogy résztvehessek ezen a zsidó kultúreseményen.

A „Davila“ színház előtt már egész kocsi- és autópark állott. Egmásután érkeztek a fogatok és gépkocsok. Úgyzólván a város egész zsidósága megmozdult, hogy résztvegyen ezen a nevezetes zenei rendezvényben, hogy meghallgassa a Goldmark filharmonikus társaság telkes és tehetséges gárdájának produkcióját.

Az első pillanatokban csak csodálatot éreztem, később azonban megbábjelődöttség. Valóban imponáló volt, hogy a gondterhes időkben a művelt zsidó közönség ilyen telkesen és tiszteletparancsolóan demonstrál és hódol a tiszta művészet — és a zsidó művészek iránt.

Meg kell vallanom, magam nem tartozom az „állandó“ koncertközönség táboraiba. Szívesen belefektetem ugyan a klasszikus idegcsillapító és gondteltető muzsikájába, de bizony csak ritkán jut ideám és alkalomom erre. De most, mikor beleptem a színház előcsarnokába, s láttam a kipurult és áhított arccokat, engem is elfogott valami elrészeknyülés.

A Davila színház nézőterén mintegy 1500 hallgató várta, hogy Fischer Wilhelm karmesteri pálcája feltájon az első akkordok felhangzására. A 65 tagú Goldmark zenekar imponáns képet nyújtott az emeleti páholyból. Vendéglátóm, a zsidó közélet egyik előkelő személyisége informált, hogy a filharmonikus társaság legfőbb tagja értelmiségi körökből származik, igen sok közöttük az orvos, ügyvéd, tisztviselő, és valamennyi természetesen — zsidó.

Ahátos csendben kezdődik a koncert. Hatvanöt ember egyszerre figyel a karmesteri pálcá mozgására, amelynek irányítása nyomán oly csodálatos harmoniában jelennek meg Mendelsóhn, Mozart, Gluck és Fischer klasszikus muzsikája.

A Goldmark filharmonikusok koncertjeinek. Nem lesz tehát fölösleges, ha ennek kapcsán emlékeztetbe idézzük a nagy Goldmark mester alakját.

KI VOLT GOLDMARK?
Ha nem is műveljük mindannyian a klasszikus zenét, azért annyit illik tudni, hogy ki volt Gold-

mark Károly? Keszthelyen született 1830-ban, tehát éppen százöt évvel ezelőtt a világháború idején, 1915-ben Bécsben. Egyike volt a múlt század legkiválóbb komponistáinak. Két gyönyörű szimfoniát hagyott az utókorra, amely közül az egyik, a „Ländliche Hochzeit“, vagy falusi lakodalmak, örökéletű. Ouverürrjei, két hegedűkoncertje, néhány kamarazenedaraja, zongorára írt művei, valamint néhány operája révén beírta magát örök időkre a zenei életünk körébe. Híres műve, az 1875-ben először előadott „Sába királyneje“, majd a „Hadifogoly“ és „Götze von Berlichingen“, amelyet Budapesten adtak elő 1902-ben. De legsikerültebb a „Sába királyneje“, amely színes, keleti és buja zenéjével legjellemzőbb Goldmark zsenijére és kedvelt műsordarabja a világ klasszikus dalszínházainak.

Ennek a Goldmarknak nevével és jegyében működik a kolozsvári zsidóság szimfonikus zenekara és boldogan néztem azt az áhított, ahogy 1500 ember — 99%-ban zsidó — fűrábbjával az élen, lélekzet-visszalétova hallgatta Christoph W. Gluck „Iphigénia in Aulis“ (Overture) Wolfgang A. Mozart: Symphonie-ját. Mi be mel major No. 39. Majd a karmesternek: Wilhelm Fischer-nek egyéni műsordarabját, „Prelude et Fuga“ című zenei művet játszótták, amely a műsor szerint, előheber zsinagógai melódiák után íródott és ez az első előadása. Végül Felix Berthold Mendelsóhn: „Mehrida“ című delművének ouvertürrjét játszótták fel.

A két-felér színekkel nyomott háttérja és kotta-feljelel díszített ízléses meghívóval a kezemben, a

9 évig szenvedtem kinzó gyomorhajban és ma az első üveg GASTRO D. elhasználása után mindent ehetek

Rádulescu I. ur, a Mircan cég tisztviselője, Bucuresti, Str. Lipsani 76. írja nekünk, hogy nem is meri elhinni, hogy teljesen meggyógyult volna, miután 9 évig rémesen kíntódott és nagymennyiségű szódabikarbónát szedett anélkül, hogy valamit is használt volna. Egy üveg GASTRO-D. elhasználása után fájdalmai megszűntek és azóta mindent ehett.

Egyformán használ gyomor-, epe-, vese-, máj- és bélbetegégeknél, idegzavaroknál, valamint fejfájás és álmatlanság eseteiben is. GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy postán megrendelhető 150. — lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.
Orvosok is ajánlják.

páholy mélyéből figyeltem az arccokat. Kísímültek a ráncok megszűntek és csillogtak a szemek. Csend volt és áhítat. Talán jó volna, ha néha az istenfizetlenség is a filharmonikusok tartanak a diszciplínát, mert nem volna oly zsinagóga és lármás, mint szokott lenni. Ilyen áhítat kellene ott is, mint itt, a klasszikus zenének ebben az „imáházában“.

Minden egyes szám külön-külön frenetikus sikert aratott. Mégis a legnagyobb szenzáció erejével hatott a kiténő Wilhelm Fischer karmagy saját szerzeménye, amelyet páralan finomsággal szóltaltott meg a Goldmark társaság. A zenei szám zsidó templomi melódiákat dolgozott fel és most került először interpretálásra. A hatvanöt hangszerezen úgy sirt fel a zsidó dal, mintha azok messiás, távoli múltban elveszt zsinagógái tömegnek zsolozsmái lennének. A műtérő közönség méltán ünneplte Fischer karmagyot rendkívül tehetséges szerzeményéért.

A vasúti menetrendben kényszerűen bekövetkezett „diszharmónia“ így ajándékozott meg a Goldmark zeneegyesület kétórás, tökéletes harmóniát nyújtó jéltával!

A hitközségi munka jegyében

Nem tudjuk, hogy hol kezdődött, ha jól emlékszem, a kolozsvári izr. hitközség volt az első, amely ezeket a hitközségi értesítéseket kiadta, de ha meglátna, jól teie. És az is jó, ha példája ragados. Mi nem vagyunk „féltekénység“ arra, ha a zsidó eseményeket még így is propagáljuk. Sőt, csak minél jobban csináljuk, mert ez a nyomtatott hitközségi értesítő összehozza a hitközségi embereket, tagokat, megtanulják az érdeklődést saját ügyeik iránt és értesülnek egymás bajairól és örömeiről. Sőt, olyan cikkeket és tudósításokat jelenhetnek meg, amelyek nem tartoznak a nagy lapok nyilvánosságára, de azért mégis nyomdabélt ki kívánunk. Jó ötlet, hogy amint értesülünk, a kolozsvári ortodox hitközség is kiad legközelebb hasonló értesítőt.

A KOLOZSVÁRI ORTH. HITKÖZSÉG LEGNAGYOBB GONDJA...

Ha előbb a koncerttel kapcsolatban „harmonioról“ írtam, akkor erről a fűrdőről, mint a diszharmóniának iskolapéldájáról kell megemlékeznem. Tizenöt évvel ezelőtt épült sok-sok millió költséggel, amely annyira igénybe vette a kolozsvári ortodoxiát, hogy azóta sem leltek semmi másra pénzre. Sem iskolákra, sem egyéb kulturális célokra.

Az építkezést már annakidején elleneztek, mivel a hitközségnek jól prosperáló gőz- és rituális fűrdője volt, amelyet — nem tudni miért. — a hitközség akkori vezetője 500.000 lejért adott el. A régi mikve még ma is fennáll és jókarba hozott gőzfűrdő jól jövedelmez, míg az új, tízmillió „mikve“ mindent elvitt. Így mondják az objektívek is. Nem azért, mintha nem találtak volna szükségesséket, sőt annakidején azt hitték, hogy ez a nagy befektetés, új és modern higiénival felszerelt gőzfűrdő és mikve a legkreatívabb vállalkozás lesz a kolozsvári zsidóságnak. Most pedig, — allig egy évtizeddel a befejezés után — szívesen fizetnének rá fix összegben évente 250.000 lejt, de az eddig bérlo még akkor sem hajlandó tovább ottmaradni. Amint gyorsan szokták mondani: „mégha fizet, akkor sem maradok“. Ez a tétel valóságos lett a kolozsvári rituális fűrdőnél.

Tízmillió lejbe került ez a „remekmű“ tizenöt évvel ezelőtt és állítólag egyenesen Debreceenből ho-

Tavaszi cipőszükségletét Kohn István
belvárosi cipőszalonjában szerezzé be
Oradea, Parcul Traian No. 1.

zettek valami zseniális mérnököt, aki azután 150 ezer leltszetteljártyt úgy kitervezte, hogy soha nem lehet elfűteni, mert a fűtőház külön van és nagyon messzire esik a bazinától és kádaktól úgy, hogy képtelenség bármily fűtéssel is felmelegíteni. Maguk a falak és földemek, — betonkonstrukciónak fogva, — állandóan csépegnek a víztől.

Látogatott népfürdő kellett volna ez legyen, ha hozzáértő kezek építették volna. Nem kutatom, hogy ki volt akkor a hitközségi elnök, de bizonyos, hogy nem így kellett volna ezt a fontos intézményt megépíteni. Nagyon sok millióban került, hiszen a súlyos kamatokkal terhelt kölcsön, ha mind összeszámolnánk, hatalmas, tízmilliót is jóval meghaladó summát eredményezne. S most még rá is fizetnek a tulajdonosok, rosszul épült fürdő karbantartására. Nemcsak 250.000 lejt évente, hanem ennél is nagyobb összeget újabb tartozásra, mert az épület úgy néz ki és némely részében olyan rozoga, mint-

ha félévszázados lenne. Ahelyett tehát, hogy jóvédelmezze, még viszi is a rengeteg sok pénzt. Még hozzá nagy pénzt minden évben.

Szomorú, hogy egy aránylag ilyen fiatal, alig tizenöt éves épület, különben a zsidó rituálék szempontjából életfontosságú intézmény, ilyen rossz állapotban van. Így válik egy drága költséggel felépült műve a kooszári hitközségi intézmények súlyos kerekítőjévé...

Mostanában sokat írunk Kolozsvárról. Harmónikus és lehangoló tünetekről. Most a legharmónikusabb eseményről emlékezünk meg elsősorban és szeretnénk mielőbb Nagyváradon és más erdélyi centrumban is hallani a „Goldmark” égisze alatt működő, igazi művészetet nyújtó filharmonikusokat. Reméljük, hogy mielőbb jönnek is. W. S.

Az agyonbombázott varsói gettóban örült gyermekek csatangolnak az elhagyott uccákon

A rigai „Unser Wort” megrázó cikke a mai Varsóról

Varsóban nincsen ház, ahol ne lett volna halottja a rüvid, de borzalmas német-lengyel háborúnak, illetőleg a város kíméletlenküli bombázásának. A hullák még sincsenek mind összeszedve. Sok négyemeletes ház romjai alatt még ott fekszenek agyonlapítottan, széjjel roncsoltan az emberi hullák, akiket csak akkor loznak tudni eltemetni, ha enged a hideg és tovább folytatják majd a házak lerombolását. A rendkívüli kemény tél és így a hideg és tovább folytatják majd a házak lerombolását. A rendkívüli kemény tél és így a hideg és tovább folytatják majd a házak lerombolását. A rendkívüli kemény tél és így a hideg és tovább folytatják majd a házak lerombolását.

templom is romokban hever. Annyi zsidó halott volt, hogy nem volt elég halottszállító alkalmatlanság, amivel elszállították őket és a bombázás miatt nem is nagyon merleek temetni. Így egyszerre vitték ki a halottakat és löböttemek egy sírba. Rententő volt a tífuszjárvány is, sőt a typhusban nagy hiány volt és fél millió tífuszelleni oltást adtak a németek a város lakosságának. Ahol tífuszos beteg volt, ott lezárták és izolálták a házakat, nagy sárga cédulát ragasztottak ki rajuk és senkinek sem volt szabad elhagyni a járványosnak deklarált házat. Megtörtént, hogy egész uccasorokat zártak le és izoláltak.

Sok nagy ház is van, amelyet csupán a jég és fagy tart össze, mely ha olvadni fog, összeomlanak a házak is. A tél folyamán is sok házat robbantottak fel dinamittal, mert félték lehetett, hogy még most is katasztrófákat okozhat. A bombázások az uccán tojásként össze a zsidókat, akiket könnyen felismerhetnek, mert a sárga-folt rendelet értelmében, minden egyes zsidónak a balkarján viselni kell a sárga szallagot, a David csillagot. A villamosok is csak kevés uccában járhatnak, részben azért, mert a sineket is felszakították a bombák, de ahol járhatnak, ott sem engedik, mert az általuk okozott rázás is összeomlaszthat bombák által összebombázott házakat. Parasztszekerek helyettesítik az autóbuzsokat és 40 pfennigért rúzalhatja magát az utas, akinek a város egyik végétől a másikig kell utazni.

A sárga jelvényt hordani kell 13 éves kortól kezdve, minden egyes zsidónak. Aki ellelejt, vagy más ok miatt nem viseli, azt viszik három hónapra koncentrációs táborba. Annak idején külön vallságú ellenében megengedték volna, hogy a jelvényt ne viseljük, de éppen azokban a napokban fizelt a varsói zsidó hitközség két millió zloty, a megszálló csapat parancsnokságának azért, hogy ne állítsák fel a gettót, ami megoldhatatlan feladat elé állította volna a zsidó lakosságot.

Varsóban a zsidók nem járnak az uccán. Elbujtak, mert nem akarnak találkozni katonákkal és rendőrökkel, akik gyakran bru-

találják őket és akin sárga jelvényt látnak, azt minden további nélkül elviszik munkháza, romokat eltakarítják, uccákat seperni és hasonló feladatok elvégzésére.

Csak déli órákban lehet látni előbujni a kihézott arnyékokat, hogy részt vegyenek a Joint által kiosztásra kerülő szűkös obedecknél, amely ma 60.000 adagban lesz a zsidóegységben szétosztva...

Varsóban igen sok ember, de még több gyermek megörült, a hiálott szenvedések folytán, Uccán ödöngenek ezek a szerencsétlenek és akik ismerik a helyzetet, állítják, hogy a varsói zsidó gyermekek több, mint husz százaléka megörült. Talán nincsen a világon még város, ahol annyit elmebajos volna, mint Varsóban. Felöltök, gyermekek egyaránt. Csaknem valamennyi üldözési mániában szenved. Haz, otthon, élelmiszert nélkül ödöngenek a város elhagyott uccán és a télen sok megfagyott, a rombadolt házak romjai alatt.

Talán ez a legszomorúbb és legjellemzőbb: minden ötödik zsidó gyermek megörült a kiállott izgalom folytán és telési azokat a szenvedéseket, amelyen Európa egykor legnagyobb zsidó lakossággal rendelkező városa átment.

Ez Varsó, a vesztett haboru és a német megszállás idején. Elmult és eljövendő szenvedések városa ez, amiről még sokat loznak írni a jövő történelvői...

A rigai újság beszámolójához nincsen hozzátémvalónk. Beszél ez a borzalmakról önmagáért is. Varsó, a nagy zsidó centrum romokban hever, ahol megszünt minden létező élet, megszünt minden életlehetőség. Tönkrement, szenvedő sűrűsége az ügye. Mert mi lehet egy olyan gyermekből, aki apját, amint könyöradományt gyűjtött, látja. Ebből önérzetes, munkát szerető, egyenes gerincű ember soha nem lehet.

A segélyezés mai formáját egyenesen veszedelmesnek tartom a zsidóságra, mert egy koldus generációt nevelünk fel, amely léhatással lesz a jövő nemzedékére is. Ezen segíteni kell, még pedig sürgösen!

— UJ VÁLLALATOK PALESZTINÁBAN. A hivatalos Palestine Gazette 43 újonnan alapított vállalat névsorát közli. Ezek közül 24 részvénytársaság, 2 szövetségi társaság, 1 külföldi, 10 magán és 6 korlátozott felelősségű vállalkozás. A Palestine Automobile Corporation alapítókéjét 6000 fontra emelték fel. Chebra Amamit Lajisuv Ironi bő Tel-Aviv név alatt városi földeket vásárló társaság létesült, amely 10 ezer font alapotkével jegyeztette be magát. Ezenkívül négy másik társaság, amely 13.000 font tőkét képvisel, szintén városi földek vásárlására foglalkozik. Hivatalosan közlik, hogy az Irak Petroleum Company megkezdte a Beer-séba körzetben a petróleum kiaknázását. A napokban megkezdődik a termelő munka a Telmond mellett létesített új szeszgyárban, amely az alkoholt a citrus növényekből állítja elő. A gyárosok remélik, hogy sikerülni fog a citrusgyümölcs hulladékokból mester-séges trágyát gyártani.

Mindazok, akik most közvellenül segítenek szegényeken, a jövőben ezt havonta teljesíteniük közös iroda útján. A hozzájárulás nem volna teljesen a fel akaratára bízva, hanem ez a teherbíró képesség arányában történne. A minimális összeg egy bizottság által lenne megállapítva és aki ezen kötelességének eleget tesz, kap egy ajtóra függeszthető táblát "Segélyt a közös iroda által adunk".

Mindazok ajtáján, ahol ilyen tábla nem lesz, szegénykezniük kell, mert ez viszont azt jelenti, hogy nem tettek eleget kötelességüknek a szegényekkel szemben. Ezen közös iroda munkája nem csak abból állana, hogy a befolyt összeget szétosztja, sőt ezt a leg-ritkább esetben szabad tennie, hanem munka alkalmat kell teremtenie. Be kell vizsgálnia minden segélyt kőro egyén helyzetét, még a családját is és mindig úgy kell cselekedni, ahogy annak speciális helyzete azt megkívánja.

Műhelyeket állítanak fel tömegcikkék gyártására. Esetleg export céljára. Nagyobb lányokat, asszonyokat meg kell tanítani varrni és hozzájutatni varrógéphez. Vagy kiképezni szakácsnőnek, ápolónőnek, vagy más olyan foglalkozási ágra, ahol még az alkalmazás is lehetséges. Lányokat térhezmenésűkhöz hozzásegíteni.

A közvellen segélyezés inkább természetbeni adományok: fa, élelmiszert, esetleg közös konyhán készült föltételekkel való ellátás.

Szükséges volna még egy szegényeket befogadó menedékhelyet létesíteni, ahol az átutazó szegények egy éjszakát tölthetnének, ahol megfürdhetnek, ahol szükség esetén ruhájukat fertőtlenítenek és kijavítanak. Ezen javító műhely esetleg rendelkezésére

Teremtsük meg a nagyváradi zsidóság egy újabb szociális intézményét

Ezeket a sorokat a nagyváradi zsidó közelet egyik prominens vezetőjétől, Deutsch Ignác halapgyárosól kaptuk, aki az ort. hitközség ellenére és minden zsidó közérdekű munkából mindenkor tevőkenyen veszi ki részét. Szívesen adunk helyet közérdekű megközlö-
sának.

Szomorúan kell látnom, hogy mi zsidók, kik ipari és kereskedelmi léren a szervezés tekintetében nem maradunk el, mikor közös ügyről van szó, teljesen szervezetenlőt alunk. Meg kell állapítanom, amit ma tisztánk a segélyre szorultak ügyében, az valamikor megfélemlített és elegendő volt. Je ma nem! Régebben a segélyre szorultak csak öreg munkaképtelenek és betegek voltak. Ma nem az a helyzet, mert önhiányukon kívül, egzisztenciájuk száraz mentek tönkre és ha ezeken nem segítenek azok, akiknek módjukban van, akkor előbb-utóbb valamennyi a koldusokhoz kénytelen folyamodni. Ez már többé nem magán ügye a koldusokra jutottaknak, hanem a zsidóság összességének az ügye. Mert mi lehet egy olyan gyermekből, aki apját, amint könyöradományt gyűjtött, látja. Ebből önérzetes, munkát szerető, egyenes gerincű ember soha nem lehet.

A segélyezés mai formáját egyenesen veszedelmesnek tartom a zsidóságra, mert egy koldus generációt nevelünk fel, amely léhatással lesz a jövő nemzedékére is. Ezen segíteni kell, még pedig sürgösen!

Pontossegélyben órákban izlésben

SZÖVEI
különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld
posztóárúház
Oradea, Piața Regina Maria I. (Hispudió)

ROMFORTOS garzon lakás, egy szoba, fürdőszoba, előszoba és mellékhelyiségekkel, központi fűtésű új házban kiadó. Bővebbet a „Népünk” kiadóhivatalába, Strada Miron Pompeiu 8.

— Értésítés. Az oradeai Szentegylet közli mindazokkal, akik a Chebra Kadischa sába új tagként belépni óhajtanak, hogy a legközelebbi tagléveléi folyó hó 17-én, vasárnap délután 4 és 5 óra között a Szentegylet Fuchs Mór utca 2. szám alatti irodájában fog megtörténni. Az elnökség.

— PALESZTINAI KÜLÖNÍTMÉNY ERKEZETT FRANCIAORSZÁGBA. (Páris) 700 emberből álló palesztinai önkéntes különítmény érkezett Franciaországba angol tisztek vezetésével. Az arab katonák mellett a századnak zsidó tagjai is vannak. Ez legjobb bizonyítéka — jelenti a Havas — annak az őszinte megbékülésnek, ami Palesztinában történt a zsidók és arabok között, akik egymás mellett harcolnak a közös ellenség ellen Nagy-Britannia zászlaja alatt.

Legújabb kültöldi modellek

Fővárosi izlés
Pontos kiszolgálás

DEUTSCH N. Női divat-szalomban
Oradea, Avram Tancau n. 3. I. em.

Vulcan
Oradea, B-dul Reg. Ferdinand 1.

Legokosóbban árusít
aktatáskát, bőröndöt, női kezitáskát és bőrdíszmű-különlegességeket!!

A KKL 5700 évi purimakkója

Az erdélyi Keren Kajemet Leisrael országos központja az idén is előkészít a hagyományos purimakkót. A Keren Kajemet Leisrael az Adar hónapot a purimakkónak szenteli. Sörgös felhívást írték tehát a Szövetség minden tagjához, támogatóihoz és munkatársához, hogy az akélot minden körülmények között pártolják és eredményességét elősegítsék.

A Keren Kajemet, mint minden évben, úgy az idén is szétküldi a két-fehér slachmenoz-kosárkákat, amelyeknek felhasználásával a slachmenoz régi szokását minden zsidó hába bevezetik. Karóliátok fel ezt a munkát és végezétek azt el örömmel.

Különös vorást kösönöz az idén purimünnyeknek egy ismert illusztrát antik Megilah kiadása. A KKL nem kímélt sem költséget, sem fáradságot, hogy Erdély zsidóságának ezzel a kiadással egy szék és méltó purimajándékokat nyújtson. Első ízben történt, hogy az eredeti antik Megilának ilyen láv róslatát jelenik meg. Ennek terjesztése igazi és méltó kulturális munka, amelyben mindenki örömmel fog részt venni.

A szokásos purimbalok rendezése nem valószínű meg mindenütt. Ahol ez lehetetlen, ott az úgynevezett „láthatatlan purimból” helyettesítést. Ez és még sok más lehetőség áll fenn mindazok számára, akik a KKL purimajándékait részvenni kívánják.

Feltesleges annak kihangsúlyozása, milyen fontos egyrészt a KKL munka és annak eredménye, másrészt milyen kulturális jelentőségű kell tulajdonítanunk a zsidó ünnepek tradícióinak a KKL munkával kapcsolatos terjesztésére.

Annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy ezen felhívásunknak visszhangja lesz és az 5700-ik év KKL purim-akciója a legrészletesebbé fog tartozni, amelyet az erdélyi zsidóság eddig lefolytatott.

Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség vezetősége.

Silk és elegancia,
kényelem, tartós forma, jó testtartás jellemzők a

Kovács Sándorné
füzőspecialista munkáját, mert ő nagy súlyt helyez a modern követelményekre és az egészség védelmére. Legújabb dolgai is olcsók, jók. Eppen azért ne adjon hitelt azoknak, kik Kovácsné nevével akarják megvásárolni. **Keresse fel személyesen őt a Nilgesz telepen, Sinaia n. 4**

— KOLOZSVARON keresse fel a CARMEL ort. kőser vendéglőt, Calca Regele Ferdinand 33 (Str. Dacia sarkon, a Regal kavéházzal szemben) ahol pontos kiszolgálás mellett a legjobban étkezhet.

MEGJELENT

Megilát Eszter

nagyságban, alakban és színben hű lénykép-utánzata egy rézkarcokkal és ornamentekkel gazdagon díszített, kézzel írott, a XVII-ik századból származó Megilának.

Ez a Megila a legszebb **purimi ajándék!** Kiadta a Keren Kayemeth edélyrészi központi iroda kulturosztyála

Tel-Aviv. — Tel-Avivba érkezett jelentős szeriat sikerült megmenteni a Mirjam hajó három zsidó tisztjét és nyolc matrózát, akik valamennyien tel-avivi zsidók. A zsidó tiszték és matrózok a Palestine Maritime Lloyd Mirjam nevű gőzösének fedélzetén teljesítettek szolgálatot és az Északi tengeren német hadirepülőgépek bombatüzébe került, amikor Antwerpenből Egyiptom és Palesztina felé igyekeztek rakományukkal. Bár a hajó elsüllyedt, a személyzetet, Podoli másodtisztet, Zuckerbraut másodmérnököt és Galinszki harmadmérnököt, valamint a nyolc matrózt sikerült megmenteni. A Mirjam igen értékes szolgálatot teljesít Palesztina és az exportországok közötti szállítási összeköttetés fenntartása terén és más hajókkal együtt segítette biztosítani Palesztina állandó élelemmel való ellátását.

Helsinki. — A helsinki zsidó bírózság kérésre intézett a lengyel menekültek támogatására alakult angol-zsidó bizottsághoz, amelyből négyezer kilő pászakát kéri a finnországi zsidók számára. A bizottság rendelkezett, hogy a pászakát költségére részben Stockholmból, részben Rigából juttassák el Helsinkibe.

New-York. — Az amerikai zsidó frontarcosok szövetsége nagy orvosi ambulanciát szerelt fel, amelyet a newyorki finn konzul rendelkezésére bocsátott. Az ambulancia avatóünnepségén résztvett Florelo H. La Guardia, Newyork polgármestere is. Carlo Qutasamo finn követ a finn kormány nevében köszönetet mondott a zsidó frontarcosoknak.

Kairó. — Hosszu tárgyalások után Kairóban tárgyalás alakult, amely palesztinai ipari termékeknek Egyiptomban való elhelyezésével foglalkozik. Az új társaság, amelynek tagjai között vezető bankárok és kereskedők vannak, szoros kapcsolatban áll a tel-avivi külkereskedelmi intézettel. — A palesztinai szimfónikus zenekar az egyiptomi Vöröskereszt egészse alott koncertet rendezett a török földrendés üldözötai javára. A koncertnek, amelyen Huberman, a híres hegedűművész is résztvett, nagy sikere volt. Egyiptom különböző községeinek és nemzetségeinek előkelő és vezető személyiségei résztvettek a hallgatóság körében, a zsufolásig megtelt koncertteremben. Hubermani és a zenekar tagjait szűnni nem akaró ovációban részesítette a hallgatóság.

London. — A silvertoni kerületi választáson a Mosley-féle fasizta párt jelöltje, Thomas Moran, aki antiszemita jelszavakkal operált a választási küzdelemben, mindössze 151 szavazatot tudott szerezni, míg a munkáspárti képviselőjelölt 14.343 szavazatot gyűjtött össze. Ugyanakkor a kommunista jelöltre 966 szavazatot esett. — Rev. I. Lévit az angol hadügy-miniszter a Franciaországban állomásozó angol csapatok mellé tábori rabbinak nevezte ki. A vezető angol tábori rabbi tudvalevőleg Dajan Golok, aki nemrégiben végiglátogatta a frontot, istensziteleteket tartott a zsidó katonák számára és Bibliákat és imakönyveket osztott közöttük szét.

Jeruzsálem. — Nemrégiben közzétett statisztikák szerint 111 palesztinai kvucának és kibbutcnak 2 millió 11 ezer 996 font sterling vagyona van. Ebbe az összegbe nem számítódik bele a telepek földjeinek értéke. Ebből az összegből egymillió 122 ezer 714 font sterling 23 régi telepre, 588 ezer 278 font 17 új telepre, 209 ezer 454 font 22 teleplételepre felbontott kibbutra, míg a maradék összeg olyan kibbutcok vagyonát alkotja, amelyek városok és falvak mellett bérnyújtók építettek. — A palesztinai törvény-székhez január havában 74 illegális arab bevándorlót ítélték el. Az utóbbi héten 14 egyiptomi, szíriai és transzjordániai arab került a bíróság elé. Valamennyüket két heti börtönrre és deportálásra ítélték.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

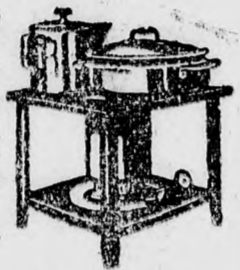
Felhívás a háziasszonyokhoz!

Háziasszonyok, kik a kóserséggel bírónak nem használhatják ugyanazt a petróleumlámpát teljesnek és husonak, mert ha valami kifut, nem lehet kószerezni, viszont két jó lözöt venni költséges. Az új szabadalmazott petróleumlámpa az új szabadalmazott edénytartóval olcsón megoldja ezt a kérdést. Rabbik által elfogadva és ajánlva.

- A LEGJABB SZABADALMAZOTT PETROLEUM GAZFŐZŐK LLÓNYEI:**
1. Közöséges petróleummal ég.
  2. Kevés petróleumot fogyaszt.
  3. A petróleumot tökéletesen elgázosítja és a gáz nagy hővelket kéken ég el.
  4. Nem kell pumpálni.
  5. Nem kell előmelegíteni.
  6. Nem füstöl.
  7. Nem kormoz.
  8. Nem szalad fel.

Feltekért 5 éves garanciát vállalok!

A szabadalmazott cserélhető edénytartó, edényvédő és lángelosztó előnyei: 1. Olcsó 2. Védő az edényt a lepatogzástól. 3. Védő a sűrű ételt a kormosodástól. 4. Védő a gáztól a kifutott edényből való bepiszkolódástól és a beugasztól.

Vezérképviselet és egyedüri-sítés egész Romániára!

Szállítok postán az ország bármely részébe. Ideál. Petrolglob, Halley-King, Vulcan gáz, Royal Sitara, Kronprinz és más rendszerű lámpákba **Belek legolcsóbban.**

Ugyisz nlen lapos és körögő lámpabelek nagyban is állandó bemutatás velelkényser nélkül. Villanylámpa és lán, aernyő különlegességek.

Sungsam Jappon villanykörték. Zseblámpa újonságok — Zseblámpa és rádió elemek. **ALADDIN** petróleum családalmák — **ALADDINET** petróleum családgyertyák.

ALADDIN Irahai ING. SCBÓN ERNŐ
ORADEA, STR. AVRAM IANCU 22. Pósta-épület

— PALESZTINA A KÖZEL-KELET LEGNAGYOBB IPARI CENTRUMÁVA VÁLIK. Arje Schenkár, a palesztinai zsidó iparosok szövetségének elnöke, nyilatkozatában kijelentette, hogy Palesztinában olyan ipari fellendülés tapasztalható, amely arra enged következtetni, hogy Palesztina belátható időn belül a Közel-Kelet legnagyobb ipari centrumává válik. — A mai napig — jelentette ki Schenkár — 13 millió fontot fektettek a palesztinai iparba, ennek egyharmadát pedig az építőiparba. A háboru kitörése óta 39 új ipari vállalkozás létesült és 21 régi vállalat bővült ki. Palesztinában jelenleg 70 olyan új ipari terméket állítanak elő, amelyeket röviddel ezelőtt még külföldről szállítottak. A palesztinai ipari termékek vásárlója a Szíriában állomásozó francia hadsereg. A franciák közel százezer font értékben vásároltak palesztinai ipari termékeket. A palesztinai iparba fektetett tőke egy-egyede, tehát több mint három millió font, a palesztinai Rutenberg műveket és a Palestine Potash Companyt illeti meg. A palesztinai ipar 30 ezer munkást foglalkoztat, de ez a szám fokozatosan növekedik. A nehézipar is gyorsan fejlődik. Haifa közelében új acélgyárat létesítettek, amely a legnagyobb a Közel-Keleten. A gyár finomított acélt termel, amelyhez hasonló csak Svédországból kerül ki. Több mint husz palesztinai gyár élelmiszercikkeket állít elő, főleg halat és halkonzerveket, csokoládét, édességeket, gyümölcskészítményeket, stb.

Zsidó mezőgazdasági kolónia Amerikában.

Washington. — A zsidó mezőgazdasági szervezet zsidó mezőgazdasági kolóniát létesített az Amerikában élő menekültek számára. A kolónián eddig hat családot helyeztek el, további husz számára pedig most teremtik meg az elhelyezkedési lehetőségeket. A szervezet Newyerseyben mezőgazdasági tevélyamot nyitott.

B-U-M-B-R

DRAGA BAKSIS.

Brodyban kiváló talmudtudós volt a mult század első felében Rabbi Efrájim Zalmen Mergules aki a Chaszam Szajferben is előfordul és több helechikus munkát írt. Nagy tekintélye volt a hatóságoknál is a többféle ügyben közbenjáró magasrangú tisztviselőknél. Ezeknek némelyike a jóindulatú pénzzel vásároltatta meg magának. Előfordult, hogy amikor valami szívességet kért, akkor azt mondta neki az egyik illetékes személy: „Légyen szíves írta tette el az ügyemet X. Y. Brody-i kereskedővel.” rabbi elment oda és akkor megtudta, hogy a tisztviselő negy összeggel tartozik a megjelölt kereskedőnek és így tehát elég szép összegbe került a szívesség. Erre azt mondta Rabbi Efrájim: Ez a tisztviselő alighanem Efrajnnak a eszarmazottja, akit Ábrahám kéri a Machpela-barlangot. A Tórába azt olvassuk ugyanis: „Ábrahám lemerie Efrajnnak a pénzt, amelyről beszélt Chész fiai fülle hallatára „érvényes a kereskedőre.” Az utolsó két szót („ajvél laszajchér — érvényes a kereskedőre”) nem írjú első pillanatra, de ha nézzük a mi esetünket, akkor kiderül a következő: Efrajn nagy méltóságot visel és tisztelt ellenértéket kéri az értéketlen telekért tehát a telekért nem is kért pénzt, ellenben 400 székelt kért átutalni („ajvél”) a kereskedőnek („laszaj chér”) akinek tartozott...

MILYEN A HÁBOR A NYUGATI FRONTON?

A szabadságos katona első éjszaka aludt otthon kényelmes ágyában. Reggel a következő szavakkal fogadja édesanyja: — Hallottam mennyit forgolódtál, nem tudtál aludni? Persze, ha nem dörög az ágyu, már te nem is tudsz aludni. — Dehogyan, anyám. Az óra tik-takolása csinál olyan szokatlan nagy zajt, hogy nem tudtam elaludni csak nagy sokára...

JÓVATÉTEL.

A rabbi halálos ágyán fektült és eljött hozzá Zalmea. — Rabbi — mondta — én sok rosszat mondtam rád, most elmenni szándékozol, szerencsém jóvá tenni a bűnömöt, mit csináljak? — A rabbi nagyot sóhajtott és így szólt: — Menj fel a templom tetéjére, vigyél magaddal egy vánkost, bontsd fel és hullasd ki a pihéket. Zalmea, bár nem tudta, mi az értelme ennek a utasításnak, de hát a rabbi mondta, felment a templom tetéjére és széthullatta a pihéket. Aztán vissza sietett a rabbihoz és jelentette, hogy úgy tett, amint a rabbi kívánta. — Na, szólt a rabbi — és ha most jóvá akarod tenni, amit elcsináltam, menj és szedd össze a pihéket.

CSERE...

Reb Léh elmegy a fogorvoshoz, hogy fájós fogait rendbehozassa. A fogorvos megvizsgálja a fogakat aztán így szól: — Két odvas fogat ki fogok venni és helyükbe becseszlek két műfogat. — Na és mondja csak, doktor ur — kérdi Reb Léh — rá kell fizetnem a cserére valamit?

MELYIK NYELV TÖMÖREBB?

Egy elsőéves német szakos tanárjelölt állandóan német klasszikusokból idéz, hogy bebizonyítsa mennyivel szebb, hangzatosabb, kifejezőbb, sőt tömörebb a német, mint bármely más nyelv. — Hát ami a tömörséget illeti, — mondja neki egy barátja, — azaz ugyan a német nyelv nem dícekedhetik. Ellenkezőleg, a németnek két, három négy, sőt néha öt szóra van szükségé ahhoz, amamagyar egyetlen egy szóval ki tud fejezni. Például: Szeretek — Ich liebe. Szeretek — Ich liebe dich. Szeretnétek — Ich würde dich lieben. Szeretheték — Du kannst mich gern haben.

